

हांस्यां हरि मिलै

नृसिंह राजपुरोहित

राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (अकादमी)
बीकानेर (राजस्थान)

प्रकाशक—

मानद मंत्री

राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (अकादमी),

बीकानेर (राजस्थान)

पलो सस्करण ११०० (सन् १९७३)

मोल रु ७५०

मुद्रक—

एल्लकेगनल प्रेस,

फड बाजार बीकानेर

प्रकाशकीय

लोक मुख माथ साहित्य री अयाग निधि हाल तई सुरक्षित है, पण धीरे धीरे विस्मृति रै खाई में ओभळ हूव है । राजस्थानी लोक गीता अर लोक कथावा नै बचावण सारू तो मोकळा सरावणजोग प्रयास हुया है, पण चुटकला-साहित्य सारू फुटकर प्रयत्न रै सिवाम कोई सावठो प्रयत्न देखणी म आयो कोनी । श्री नृसिंह राजपुरोहित मोकळा बरसां सू लोक मुख माथ चढघोडा चुटकला 'हास्या हरि मिलै' शीपक सू छपा मे छपावता आया है जिणा रो राजस्थानी साहित्य ससार मोकळो स्वागत करघो ।

लोक साहित्य री रिछपाळ भी सगम र काय कळापा म आव है इण कारण हास्या हरि मिलै' र अ तगत श्री राजपुरोहितजी र चुटकला सग्रह नै राजस्थानी पढारा भाग राखता घणो हरख हूव । भरोसो है इण पोथी रो आदर हुमी ।

श्रीलाल नथमलजी जोशी

मानद मंत्री

राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (अकादमी)

बीकानेर

म्हूँ तो फगत इतरो ईज कैवूँला

अनम लिया पद्य संसार म जीवणो तो सगळा न ई पहेँ, पण एक जणो तो हसी खुशी मे जीवण बिताय देवें अर दूजो रोवतो भीकतो ऊमर रा दिन षोछा कर । जीव दोनू ई है पण जीवण जीवण म फरक है ।

अवग्याया, अडवणा अर मुसीबतों मिनत्वाजून में छियाँ रो गळाई साग लागी रव । बा सू आयडणा अर जूभणो साची मरदानी गिणीजै । पण घा रो साम्ही छाती मुकाबलो बो धणी'ज कर सक जिणमे थोडो घणो ई हसी मसखरी रो माहो (Sense of humour) हुव । जिको मोटी सू मोटी मुसीबत म खुँ हस सक अर दूजा न ई हसाय सक ।

कैबत है—लूण बिना तो पूण रसोई—हास्य जीवण रो लूण गिणीज (Humour is the salt of life) इण वास्त इणर बिना मानखें रो जीवण अलूणो है, नीरस है बेस्वाद है ।

राजस्थानी एक जीवत अर सबळ भाषा है । जून राजस्थानी गद्य पद्य में हास्य मोकळो मिल । नव साहित्य में लिखणो पडला, पण इणसू की फरक नीं पड । राजस्थान रो जनजीवण, जिको जुग जुग सू अभावाँ अर अवलायाँ सू प्राय डतो आया हास्य सू पूरी भोळखाण राखे । इणसू अळगो रैव तो बो दुखें रै पाण काळजा फाटन खतम हुय जाव । इण कारण राजस्थानी जनता री जवान माथ हास्य रस्यो बस्यो है ।

म्हूँ उणम सू थोडो घणो कलमबद्ध करण री कोसीस कीवी है जिको दरिया म एक धूँद र उनमान है । ओ सगळो हास्य राजस्थान र जनजीवण सू सब धित होवण सू इणमे राजस्थान री घरती री सोरम है लोकजावण र काळज री घडकण है । जनता री चीज जनता ताई पुगावता मन घणो हरख है ।

पोथी छपावण खातर राजस्थानी भाषा साहित्य सगम (भकादमी), बीकानेर नै घणा रग देवता थका म्हूँ तो फगत इतरो ईज कवूँला क—

जि दगी जिदादिली रो नाव है
मुडदा दिल क खाक जीव है

पुरोहित कूटीर
खाडप (जि बाहमेर)

—नृसिंह राजपुरोहित

हांस्यां हरि मिलै

टीप

१ राखी	१	२३ भू ढी साढ	१८
२ वांढो ठाकर	१	२४ बढो	१९
३ चवरी	४	२५ सिकायत	२०
४ गेहणो गाढो	३	२६ मोसर	२०
५ बारठजी यात मे	४	२७ खरो रुपियो	२१
६ गगाजी री डेडकी	५	२८ गोळी लागी	२२
७ मसखरो	५	२९ भल कूदिया	२३
८ अमली री भेर	६	३० बाबो अर भगत	२४
९ बाईसिक्ल	७	३१ डाक्टर रो काम	२५
१० राड अर रहुवो	७	३२ बोळो ठीकरा	२५
११ साहब रो कुत्ता	८	३३ बोनी रो फरक	२६
१२ फेरा	८	३४ कतारिया	२७
१३ गण्डी रा गपोढा	९	३५ गळान	२८
१४ डोकरा रो रोज	९	३६ पावली कुण लेसी	२९
१५ जमाई क जम	१०	३७ एकसीडेंट	३०
१६ भूख घर की जाई	११	३८ काळी मन	३१
१७ योड्या तो मरेला	१२	३९ पारे जिमो म्हु ई हू	३१
१८ जोधो कह क राव	१३	४० डरपोक ड्राईवर	३२
१९ कवियां नै ईनाम	१४	४१ भाडैती	३३
२० हळवाणी	१५	४२ काळस रो डर	३४
२१ सू गो चारणी	१६	४३ चाटोकढो नौकर	३५
२२ वेगार	१७	४४ मगत री चतुराई	३६

४५ अस्तर अर सस्तर	३७	७२ नवाबी महाभारत	६४
४६ भाणियो नै वाणियो	३८	७३ घडी रो ड्राईबर	६५
४७ सगळा ई भाठा	३९	७४ डेमफून	६६
४८ माकूल जबाब	४०	७५ माठे जितरो बोझ	६७
४९ नटस्यू तो म्हू नटस्यू	४१	७६ साहू वाळी वोगत	६८
५० पण म्हू किया नहू	४२	७७ पक्की राग	६९
५१ चमारी वाळो चूडो	४३	७८ तागै रो भाडो	७०
५२ मादो ऊट	४४	७९ लुगाईं व्हेला धारी	७१
५३ कसाई अर बकरो	४५	८० ठोट माटसाब	७२
५४ सुरग नरक रो भगडो	४६	८१ बकील रँ घर मे चोरी	७३
५५ लखपति रो वारिसदार	४७	८२ माकूल जबाब	७४
५६ लिहया करम मे मोठ	४८	८३ दो गप्पी	७५
५७ तेली रो बळद	४९	८४ नेताजी री पैठ	७६
५८ मिनख आडो फिरग्यो	५०	८५ धारी तू जाणै बाई	७७
५९ अदाता रो हब्बीडो	५१	८६ अमली वाळी खाज	७८
६० दाळ म च बाकी	५२	८७ मत ई फस जावैला	७९
६१ महाराजा री हसी	५३	८८ कायम रो मारग	८०
६२ ओपती बरसीस	५४	८९ रामरस	८१
६३ कामदार री दुरगत	५६	९० भाबी वाळी भैस	८२
६४ बाली लूटीजगी	५७	९१ सारस वाळी टाग	८३
६५ घबळा बाल काळा बाल	५८	९२ खम्मा घणी	८४
६६ लाधुवासै जावो	५९	९३ उपासरँ मे कुत्तो	८५
६७ बकील बरू ला	६०	९४ भँरू री पूज	८६
६८ चादा बाई चालै नी	६१	९५ बसोयतनामो	८७
६९ मायड भापा	६२	९६ फेरू आईजि	८८
७० मिल्योडी घडी	६३	९७ पाघडी भस खायगी	८९
७१ फोदू मे खुसबू	६३	९८ बारठजी वाळी आगळी	९०

६६	बारठजी वाळी बापळा	६१
१००	पापह साणी साबो मांन	६२
१०१	सूवां न सूवां ई नीं	६३
१०२	चालबाज मगतो	६४
१०३	अठीनें बयू बळी	६५
१०४	सांगर तो बाई र म्हर	६६
१०५	पेट म सोटो	६७
१०६	मियजी वाळो गय	६८
१०७	घोसी तरबीब	६९
१०८	लूनो फोद्द	१००
१०९	भरज ऊपी मुणो	१०१
११०	मनोवगानिब इमाज	१०२
१११	एक बोस रो गबीइ	१०३
११२	सन कुण बणायो	१०४
११३	गामठी री चतुराई	१०५
११४	घपारें में देखो बोनी	१०६
११५	घोरां न जोबारो	१०६
११६	नेता रो स्यागत	१०७
११७	घोसी सलाह	१०८
११८	जादूगर	१०९
११९	पेमली शळगी	११०
१२०	म्हू पुण हू	१११
१२१	म्हू बाईं पहरू	११२
१२२	ईनाम	११३
१२३	ज गोपाळ ज गोपाळ	११४
१२४	छट्टी रो दिन	११५
१२५	अप्रेजी में पडुतर	११६
१२६	दान री कीमत	११७
१२७	स्याणी छोरी	११८
१२८	बोल कुण है	११९
१२९	नौकरी में चललल ।	१२०

१२०	हिम्मत री बीमग	१२१
१२१	फेरा फेरी सू ई गई ?	१२२
१२२	सायळ सगय दू	१२३
१२३	परपेती अर वूजटा	१२४
१२४	पोसिग घपगर	१२५
१२५	बतळ	१२६
१२६	मग्गो दे देमी	१२७
१२७	ठडी पाय	१२८
१२८	मुयजिम घर मरीन	१२९
१२९	मरीज री मुनीबत	१३०
१३०	ज गीताराम बहमी	१३१
१३१	मुनीबत	१३२
१३२	बाई-बाई छोडोला ?	१३३
१३३	तीर रो चिंता	१३४
१३४	हारट पेम	१३५
१३५	गभा में नींद	१३६
१३६	नेना जाईजो	१३७
१३७	बवि सम्भेनग	१३८
१३८	पेनल्टी रो डड	१३९
१३९	दो घेरा कियो दीसं	१४०
१४०	अबसीर इवाज	१४१
१४१	आठट घॉफ स्टाक	१४२
१४२	गणो घिनवार	१४३
१४३	सांतरी भून	१४४
१४४	नबसो	१४५
१४५	फेरा पाछा सामलां	१४६
१४६	गय साग स्याव	१४७
१४७	सातग्य वाळो दीबो	१४८
१४८	बोलती बंद	१४९
१४९	घाछी सीख	१५०
१५०	लिसक गयो गुमाण	१५१
१५१	गायन	१५२

राखी

राखी पूनम रँ दिन एक भू डो बामण एक कजूस सठ रँ अठै राखी बाधण नँ गयो । सेठ उणन एक पाई दिखणा मे दी । बामण नँ उण मक्खीचूम माथै अणू ती रोस आई । वो पाई उणरै मू डामे फँकतो थको बोल्यो—पाई रो काई ? पाई'र पाई, नी पाई 'र नी पाई ।

बामण देवता रो ओ खिलको देख'र सेठ नँ ई रोस आयगी । उणै ई तट्ट करती राखी तोडी अर फँ कतो थको बोल्यो—राखो रो काई ? राखी'र राखी, नी राखी'र भी राखी !

देवता उठे सू चुनचाप रवाने व्हाय्या ।

वाडो ठाकर

एकर एक वाडे ठाकर नँ कोई अजाण आदमी पूछ लियो, ठाकरा ! आपरै टावर टीगर कितरा है ?

ठाकर मू छा माथे हाथ फेर नँ ठमक सागँ बोल्यो—म्हारे भाई रँ साळै रँ च्यार डावडा है ।

चवरी

चवरी म बीद बीगणी बडा हा । फरे बँठो हो सगाया
घर तार्ध बँठा वामण । मजोग दसा मिळपा वी व्याफ जगा
तानहा बोलना घर वी भाडा पण हा ।

होम तम्ह दिहयो जितरं एक मकोटो निवळघो । बीद
वास्या—तार्ध है ? तार्ध है ?

बीनगा घू घटा ऊवा वरती घानी—मनाहो है मताटा !

मगायो बोस्या—पतह ल ? पतह तू ?

वामण दयता मयू तारं रयता । वी बोस्या—ना र ना !
ठेट जाएला । ठेट जाएला ।

दम हग नै मगला रा ई पेट दुगणा घायगा ।

<

गेहणो - गाठो

एकर एक आदमी घणी हूस सू गेहणो-गाठो घडायो । सगळो ई पै'र नै, बणठण नै सगा गिनायता रै उठै मिळण नै गयो । उणरा मसा ही कै गिनायत उणरा गेहणो देख भर उणरी सरावणा करै पण उठै तो मजाल है किणई बात ई जवान माथे नी लाई ।

सझ्या पडगी अर उणने आफरो चढायो । खासो ताळ तो गाढ राखी अर पछै पोतै ईज बात चलई—गिनायता आपरें अठ रा कुत्ता घणा खराब है सा ।

क्यू काई बात हुई सा ? गिनायता पूछयो ।

अरे सा गाम मे वळचाई कुत्ता हाऊ हाऊ करता सामं आया और दोळें फिरग्या । एक तो माटो म्हारो ओ बेडी वाळा पग पकड लेवतो । आ तो म्हार इण फूच रै घणी रामसा पीर लाज राखी सो भडरी इण अगूठी वाळ हायरी नी ता म्हारो मुरकी वाळा कान तोड नाखतो ।

बारठजी न्यात मे

एकर एक बारठजी कोई दूजें गाम गया । उठें बाणिया री न्यात जीम री ही । बारठजी बाजी न सातगी भूख लागोडी ही सो माल मलीदा देख नें मू डें मे पाणो आधगो । बाजी पगत मे जाय धस्या ।

चोकी माथे आगा पच बंठा हा । वाने ओ आदमी की अपरोखो लागो । उणा परूसगारा रें मारफत पूछायो कै वो कुण है ? ओसवाळ है क पोरवाळ है ?

बारठजी नीची धूण घाल्या पडुत्तर दियो—ओसवाळ । पचा नें बात जची कोनी, उणा पाछो पूछायो—किसा ओसवाळ हो ? दसा कै वीसा ?

बारठजी बाजी देग्यो कै अबै पील खुल जाएला सो गवा गब मोटा मोटा कवा लेय नें हाथ धोवता वाल्या—कोई दसा नें काई वीसा—म्हे तो हा तेतीसा । अर बारठजी उठें सू तेतीसा मनाया ।

गगाजी री डेडकी

एकर एक मक्खीचूस सेठ गगा न्हाई । वो भू अधारै गगा स्नान नै गयो । सजोग सू एक बामण ई उठै पूगयो । उणें देखयो कै आज मौको ठोक है । उठै दूजी कोई चीज हाथ वळू ही कोनी सो नदी री रेत लेय नै भट सेठ रै तिलक कियो अर कहयो आ गगाजी री माटी है, थू चदण करन मान ।

सेठ ई माथें ऊपरलो हो । उण पाणी मे सू लप्प करता एक डेडकी पकडी अर बामण न पकडावता कहयो—आ गगाजी री डेडकी थू गैया करनै जाण ।

मसखरो

एक मसखरै रस्तें चालती लुगाई री मसखरी करली । लुगाई रीसा वळती बोली—सीडो काढघा, ठाला भूला, नागडा धारै मा-बैन कोनी सो म्हारी मसखरी करै ।

मसखरै हसनै जवाब दियो—म्हारै मा बैन तो है पण लुगाई कोनी ।

अमली री झेर

एकर एक अमली दिनूगै उठयो अर अमल री भेर मे अगोछे रै वण्ळे मिराणै पडी पोतारै लुगाई री काचळी माथे पर लपेट ली। वजार सू चावळ लावणा हा सो यो दुकान माथ पूगो।

दुकान सू कमीज रै पल्ले मे चावळ लेयनें यो घर कानी रवानें विहयो तो मारग मे पेसाब री हाजत हुई। वो एक वाड कनें बठग्यो। अमल री भेर मे खळखळाट मुणनें अर भाग देख नें ध्यान बाधो के चावळां रो आदण उफण रहयो है। शट करता चावळ हाडी म ओरन पल्लो खाली कर दियो।

खाली पल्ले घरा पूगो तो लुगाई लइवा लागी—ठाला भूला दुखियारी ओ माथे पर काई बाधयो है, अर चावळ कठै है ? अवे जावती अमली री भेर तूटी। माथे परली काचळी तो हाथ मे ही पण चावळ धूड मे मिळग्या।

बाईसिकल

एक गामठी आदमी पोतारी बेटी नै सहर म परणाई ।
जमाई समुरै कर्न एक बाईसिकल री माग कीवी ।

समुरै जमाई री वान सुणी तो पाछो जवाब भेज्यो—
जमाई सा नै अरज कीजो कै वाई तो एका-एक ही, सो आपनै
परणाय दो अर सिकल तो जिमी भगवान दीवी जिको है, घरा
जाय नै नेहचै सू देख लीजो ।

राड अर रडुवो

एक आदमी पोतारी लुगाई नै कह्यो—रातें तो म्हन
इसो खराब सुपनो आयो कै म्हू रडुवो व्हेग्यो । लुगाई बोली—
घणो खम्मा थानै, थे क्यू रडुवा बणो, राड होवण नै तो म्हू त्यार
वैठी हू । आदमी रीमा बळतो बोल्यो—म्हारै जीवता थका थू
राड किया बण सकै ?

लुगाई बोली—तो आप म्हारै जीवता थका रडुवा किया
बणग्या ?

साहब रो कुत्तो

एकर एक साहब रो कुत्तो मरग्यो । साहब रो नौकर भू ड ढाळें रोवण लागो ।

साहब बोल्या- कुत्तं वास्तं आछो ई रोवण लागो रे घूटोडा ! कुत्तं रो काई ? कोई चीखो देलनै दूजो लेय आवाला ।

नौकर रोवतो रोवतो बोल्यो—मूह कुत्तो मरग्यो इण वास्त कोनी रोवू ह । मूह तो इण वास्त रोवू हूं कै अउ प्लेटा मुण मफ करैला ? कुत्तो जीवता हो जितरें तो वो चाट नै साफ कर देवतो हो । अब दूजो कुत्तो न जाणा इण काम मे बिनरोन हुस्यार हुवें ।

फेर

एकर एक मोटघार रबारी रो ब्याव हो । उणरी मा उणनै समझायन कह्यो—बेटा सझ्या रा धारो ब्याव है, थनै फेरा खावणा है सो एवड चार नै बेगो घर आईजे ।

रबारी समझ्यो फेरा कोई साचाणो खावण रो चीज है । वो बोल्यो—मा फेरा हाडी मे घालनै राख दीजें । मूह आस्यु जरै ई खाय लेस्यु ।

गप्पी रा गपोडा

एक गप्पी आपरें साथीडा सागें होटल मे जैठो गप्पा मारें हो । घटा भरघा ताई वो पोतारीज दळतो रहघो कै म्हू ओ काम कर सकू , म्हू वो काम कर सकू । साथीडा सुण सुण नें उकताय-ग्या । छेवट एक जण पूढघो—ठीक भाई, सैं सुण लियो, थू मग लाई काम कर सकें है, पण आ तो वता कै थू काई नी कर सकें ?

गप्पी हसतो थको बोल्यो—दूजा तो म्हू सगलाई काम कर सकू हू पण होटल रो बिल कोनी चुकाय सकू ।

डोकरी रो रोज

सगा गिनायना मे हुया मरतग रें कारण एक डोकरी रोवण लागी । किण ई मसखरी कीवी । कहघो—माजी थे तो रोवो फूटरा घणा ओ ।

डोकरी बोली—बेटा, नैनी थकीज बाळ राड व्हेगी ही सो सगळी ऊमर घघो ओ इज कियो है ।

जमाई कै जम

एक जमाई सासर मे जायने माटो जम्यो ना पछे जम्यो ई जम्यो । पाछो घरा जावण रो नाम ई नी सेवै । माल मलीदा खावै अर मजा करे । सासरें वाळा प्रापटा काठा धापग्या । उणां मान मनवार बढ करदी घर माल मलीदा रो ठोड सूखा टुकटा घर रावडी देवणी सरु करी, पण बटो ताई जम्यो रहघो । घोई दिना पछे उणने सेत खळे लिजावण लागा सर उण मू अवघो काम काम करावण लागा । छना पण माटे जावण रो नाम नी लियो ।

छेपट नैनक्रिये साळे एक तरकीब सोची । उणै एक दिन बनोईजी नै समाचार दिया के आपरें माजी राममरण धैग्या है ।

बनोई निसासा नाखतो बोल्या—चालो ओ ई छूटको व्हियो । नी तो फेर डोकरी नै सभाळण खातर घरा जावणो पडतो ।

५

भूखे घर की जाई

एकर एक कजूम आदमी पोतारी बेटी नै हुकम दियो—
छोरी जा, आपणी दुकान मायें जा, उठ म्हारो कोट टिरें है सो
कोट मे खीसो अर खीसैं मे पीसो । सो पाई को लाईजें माग, पाई
को तेल अर पाई को मिरच मसालो । पछे बढिया साग बनाय
दीजें ।

वा छोरी पण उण बापरी बेटी ही सो बोली— भईसा ।
भईसा । यान पीसा उडावो तो क्यान काम चालसी ?

वाप बोल्यो—जा ए भूख घर की जाई, अठै तो यान ई
धूम धाम चालसी ।

बोझ्या तो मरैला

एकर एक चारण कोई गामतरै जायें हो । माग्ग मे जाट साम्ही घकिया । जाट नै देख'र चारण नै मसगरी सूझी । चारण बोल्यो—जाट रे जाट ! धारै मायै मायै टाट !

जाट देख्यो घा जपरी हुई । पापरै माग्ग प्रैवतां मायै म टाट करदी । जाट नै उतावळ मे दूतो तो की उरलियो कीनी सो भट देसी रो बोल्यो—चारण रे चारण धारै गळ मे घट्टी ।

चारण बोल्यो—तुव जुवो कीनी चौधरी ! जाट बोल्यो—नी जुडी तो नी सही, पण बेटा ! बोझ्या ता मरैला । चारण दवना नीची नाड करनै खमकदा मनाया ।

जोधो कहूँ कै राव

लारली रात ही अर एक भीलडी भूपै मे सूती पोतारै टाबर नै लाड करती थकी रमाडै ही । वा कैवै ही—थनै जोधो कहूँ कै राव । थनै जोधो कहूँ कै राव ।

इतरै तो उठीनै सू गाम रा ठाकर घोडै माथे चढचोडा निक्कधा । भीलडी नै बोलती सुण'र घोडो थाम्यो अर पूछयो—अरे भीलडी काई कैवै ए थू ?

भीलडी नै धूजणो छूटगी । उणै भट्ट बान पलटतां कह्यो—काई कोनी अदाता, छोरो रोवै घणो सो म्हू उणनै कहूँ कै—थनै गोगो खाए के साप । थनै गोगो खाए के साप ।

ठाकर मुळकता थका रवाी व्हाय्या ।

कविया नै ईनाम

थळी रँ एक गाम मे च्यार अणपढ चारण रँवता । उणा
त्रिचार किया कै मोकळाई चारण कविनावा बणाय नै फायदो
उठाव आपाई कोसिस बयू ना वरा । सा चोखो दिन देखने
च्यारु जणा बारँ निकळ्या ।

चालता चालता एक गाम मे ठाकर री गढी मे पूगा ।
ठाकर वाजाट माथै बैठा स्नान करँ हा । भस जिसो सरीर,
फर हर करती डाढी अर मोडी मटाक माथो । माथै पर मेट
चोपडियोडो ही । ठाकर रो सरूप देख नै उणा पोत पोतारी अकल
माफक तुकबदी बोलणी सरु वरी ।

एक बाल्यो—भरर रँ बाबा झब्बर ।

दूजै कह्यो—माथो जाणँ तब्बर ।

तीजा बोल्या—डाढी जाणँ खरहण ।

चौथै कह्यो—भू डा थारा दरहण ।

सुणता पाण ठाकर रँ झाळ छूटी । हुकम दियो—लागँ रे
जूत इण हराम खोरा रँ । कवि तो उठ सू पगरखा हाथ मे लेय
नै गाठा सो घरा आयन पाछळ फेरी । उणा कविता करणी
छाडदी ।

हलवाणी

थळी गे एक खाती आखँ दिन हळ खडनँ सझ्या रा वेरँ
माथँ ऊठ पावण नँ गयो । हाथ मायली हळवाणी उणँ एक कानी
घर दी अर ऊठ न पावण लागो । जितरँक तो एक राजपूत
ठाकर ई उठै ऊठ लेय नँ आया । हळवाणी पडी देख न वारो मन
डुळग्यो सो झट लेय नँ पोतियँ मे घाल ली । खाती ठाकर रो ओ
कबाडो निजरा देख लियो पण ठाकर रँ मू डामू ड कवण री
उणरी हिम्मत नी पडी । खाती बोल्या—म्हँ अवार अठे हळ-
वाणी घरी ही अर इतीसीक जेज मे कठीनँ गई ? ठाकर ठगँ
सागँ बोल्या—पोतारी चीज सभाळनँ राखो भईया, म्हा वाळी
हळवाणी देख, म्हँ पोतियँ मे घाल राखी है । यू चीज ने ध्यान
सू राखणी चाहिजँ ।

खातीरँ मन मे आग उठगी । वो दूजी कई वाता सू ई
काठो घाप्योडो हो सो उणँ उछाळो करण रो विचार कियो ।

गाम मे खाती रो घर एक इज हो सो मुखिया न ठा पडी
तो खाती नँ थावस वधायो अर ठाकर नँ बुलाय नँ लावण रो
कहघो । उणा विस्वास वधायो कँ हळवाणी थनँ पाछी देराय
दाला ।

दिनूगे खाती बुलावण नँ गयो तो ठाकर माथँ ओढ नँ सूता
हा । बोल्या—भईया, म्हारँ पैरण न की कोनी, सफा नागो सूतो हू ।
घार खाधँ माथलो तेवटो देय द तो प र नँ चालू । खाती तेवटा देय
दियो अर वँ दो यू जणा मुखिया वनँ पूगा । मुखिया ठाकर नँ हळ

वाणी वास्तु पूछ्यो तो ठाकर पडुत्तर दियो क सातो भन्वल बूडचो है । उणा इणरी वान किया मानली ? ओ तो भवार कय देवता के ओ म्हारो पैरण रा तेगटा ई उणरो है ।

खाती बोल्यो—हा बावसी तेवटो ई म्हारो है ।

ठाकर बोल्या—दख लियो इणने ! म्है कह्यो नी आ सफा बूडचो है । म्हने अचू भो आव कं ये समभणार अ दमिया इणरी वात माथे पतियारा मिया कर लियो । इतरो तो थाने ई विचारणो हो के म्ह कर ला तो घाडो कर ला, हळवाणी र खीलं री चोरी करनं बाई माथो फोडू ला ।

सू गी चारणी

बारठजी र पाडोम मे एक सू गो रेंवतो । एकर बारठजो मेळ वहीर विधा तो सू गी न मसखरी सूफी । सोच्यो नितरोज बाजी आपणी मसखरी करे सो आज मौको ठीक है । कह्यो— बाजीसा मेळें पधारो तो म्हारें वास्तं एक चोखी सीक 'चारणी' लेता पधारजो ।

बाजी बोत्यो—भाई 'सू गो' मिळी तो जरूर सेपने आवू ला ।

वेगार

गाम रो ठाकर भागी सू हरदम वेगार लेवतो । भागीडो वापडो हैरान व्हेग्यो । पण गाम छोड नै जावणो कठै ? छेवट एक दिन घणो इज दुखी ब्हियो तो आती आयोडो जाय नै कूवै मे पडग्यो ।

कूवै मे एक माटो सीक काछवो बँठो हो । वो भावी नै देख नै वोल्यो—शू ठीक आयो भाया, म्हारी टाग दूग्यै है, सो थोडो हाथ तो राख ।

भावी मन मे इज वोल्यो—व्हा रे तकदीर ! कुअ मे पडचो तो ई वेगार आगै त्यार ।

भू डी साढ

एकर कोई ठाकर वारठजी नै एक भू डी साढ मीस मे दीवी । भू डी ई इसी क सफा ठेठर, महीनै मास री पावणी । वारठजी सोच्यो आ जबरी हुई ।

उणा तुरत एक तरकीब सोची । वें साढ रें कनै गया अर उणरें मू डै आगें कान लगाय नै ऊभा व्हेग्या । ठाकर पूछ्यो बाजी सायू काई करावो हो ?

वारठजी ठाकर न चुप रैवण रो इसारो करता कह्यो—
म्हनै इणरी बात सुणण दिरावो, आप बीच मे हाका मत करावो ।
ठाकर वारठजी रें मू डै कानी देखण लागा । थोडीक ताळ पछें वारठजी बोल्या—ठाकर सा आपरी आ साढ तो घणी अनुभवो है, इण म्हनै कह्यो के—

लका ऊपर घुरघा निसाण ।

जद होती म्हु तोड तियाण ।

बीकानेर बसाई बीक ।

जद होती टोळा मे टीकें ।

मालाणी म रावळ मालो ।

जद चरती म्हु काचो पालो ।

थू काई पूछें र चारण जुआ ।

कौरव पाडव तो कालें हुआ ।

ठाकर देग्यो वारठजी सगळी ठोड बदनाम कर नासैला ।
सो भट दूजी चोखी साढ देवण रो हुकम दियो ।

कढी

राजपूना री एक बरात दूजै गाम गई । आधी रात ताई तो दाहू री मैफला चालती रही अर ढळती रात मे बरात जीमण न गई । पुरसगारा अर जीमण वाळा सगळाई दाहू मे धुत्त ग्हियोडा हा ।

एक जण परसता थका मनवार करी लिरावो आ कढी ।

जीमण वाळो नसै री भाक मे समझ्यो कै तरवार वारै कढी । सो थाळी र ठोकर मारनै भच्च करता पोतारी तरवार म्यान वारै काढी अर वाल्यो—थाकी कढी तो म्हाकी ई कढी ।

कमीण कारुवा बीच मे पडनै ठाकर लोगा न समझाया, नी तो पीळी कढीरी ठौड लाल कढी द्रुळ जावती ।

सिकायत

घाने में पुलिस रो एक घानेदार कोई सिपाही माघ
अणू तो नाराज बहैगयो । वो कडक नै बोल्यो—दवात कलम लाव
मू थारी सिकायत लिखू ला । सिपाही पडूत्तर दियो—सिकायत
इज लिखणी है तो पछै आई भेळीज लिख दीजो कँ दवात कलम
इणरै कने मगाया, पण लाय नै कोनी दिया ।

मौसर

एकर एक लीचड आदमी कोई मौसर में जीमण न गयो ।
आवती वखत उणै थोडो सीरो टाबरा खात्तर लोटै में भर लियो ।
भिनखा उण न देख लियो । उणा कह्यो—भला आदमिया इण
लखणा मू तो भू डा लागसो । काल घरै काम पडसी जद लोग
सगळी कसर निकाल लेसी ।

लीचड बोल्यो—भू डा तो जद लागसा जद मौसर करण
रो गळती करस्या । मौसर इज नी करा तो भू डा किया लागस्या ?

खरो रुपियो

एक सेठ एकर जाट नै साथै लेय नै सासरै जावँ हो कँ मारग मे रात पडगी । सेठ मारग सू आगो एक बाटकँ ओळ जाय नै सूतो अर जाट मारग रँ सँ बीच खूटी ताण नै सूतो । आधीक रात रा उण मारग सू चोर निकळया । जाट नै मारग रँ सँ बीच सूतो देख नै उणा खोपडी मे एक जूत जरकायो । जाट रँ पोतियै मे मजूरी रो एक रोकड रुपियो बध्यो हो, सो जूत जमावता ई टप्प करतो बाज्यो । चोर रुपियो खील नै देखण लागो कँ जाट बोल्यो—देखो काई हो, रुपियो खरो है, खोटो कोनी है अर जे वहम ह्वै तो सेठा नै पूछलो—वँ बाटकँ रँ ओळै सूता ।

गोली लागी

एकर एक सेठ ऊठ भाथे कोई दूजे गाम जावे हो । मारग मे बटुक लिया घाडवी मिलग्या । ऊठ वाली वाने देखता ई ऊठ टाण कर लियो । घाडविया देख्यो के हाथ मे घायोडो सिकार जावे, सा उणा लारो कियो—घडाम करतो एक फायर कियो । घडाको सुणता ई सेठा रो काळजा फडका चढ्यो । पेट मे गोळ जगा छाड दी अर पागडिया बिखर न गळे मे आयगी । पण सेठा गळो ऊठ अणूतो सातरो हो सो घाडवी उण न पूग कानी सय्या ।

कोम दो कोस आगे निकळ्या पछे सेठ गळ गळे बठ सू धीरे सीक पूछ्यो—भाया गोळी किणर ऊठ रे लागी ?

ऊठ वाली बोल्थो—ना !

—तो किणरे थार लागी ?

ऊठ वाली फेरु बोल्थो—ना !

अरे बापरे ! तो पछ गोळी म्हारे इज लागी हूसी—सेठ एकदम कूकिया अर हब्बद करता घरती भाथे आवता बाज्या ।

भल कूदिया

एकर सियाळ मे एक भाबी पोतारै सासरै गयो । मासरै मे उणनै उमर मे पै'ली वार बडा खावण नै मिळ्या । भाबी नै बडा घणा स्वाद लागा । मन मे विचार कियो, घरा जाय नै इमारा इसा बडा भावण कने वणाय नै खावू ला । वो आवती बसत मारग मे ठेट ताई बडा । बडा ! घोखतो आयो । इसी नी व्हे कठई क ठेट गया नाम भूल जावै । उण मारग मे एक ठीड हिरण कूदता दीठा तो बडा रो नाम भूलग्यो अर भल कूदिया नाम परड लियो । अरे भल कूदिया ! भल कूदिया ! रटतो रटतो घरा पूगो । जावता ई भावण नै हुकम दियो कै थारी मा वणाय जिसा भल कूदिया बणाव ! भावण बापडी बोली कै भल कूदिया होवै काई है ? म्है तो नाम ई आज सुण्यो है ।

इण बात मार्ये दोन्या रं आपम मे तकरार व्हेगी । भावण रीस मे को ऊधी पाघरी बोली । भाबीडै मार मार नै फूम काढ दियो । रोवणो-पीटणो सुण नै पाडोसरी लुगाया आई अर भात्री नै लडण लागी—ठाला-भूला कसाई, थनै दया नी आई रे ! यू लुगाई नै मारीज ? देख बापडी रा होठ सूज सूज नै बडा व्हे ज्यू व्हे ग्या है । भाबी सुणता इज बोलयो—अरे हा, अरवै याद आयो—बडा वणाव राड बडा भल कूदिया नी बडा । भावण रोवती रोवती बोली—नास जाईजो रे दुस्टो थारो, पै'लीज म्हनै यू रोयो व्हेतो ।

बाबो अर भगत

सियाळै रं दिना मे एक बाबोजी कोई भगत रं घग मरीर माथै राखोडो लगाय नै धूणी आगै फक्कडाडा बंठा हा । भगत पूछघो—महाराज आपर ओढण नै काई लाऊ ? बाबोजी बोल्या—नही रे वच्चा, हम फक्कडो के लिए ओढने बिछाने की वया जहरत है ? हम तो ऐसे ही गत निक्काळ देंगे ।

भगन जाय नै सोयग्यो । अत्रै ज्यू ज्यू रात ठरण लागी, बाबाजी री जाडी बाजण लागी । बाबे देख्यो यू तो कोकडी जाम आय जावैला । अठी-उठी निजर नाखो तो लुगाया रा घाघरा सूखता निजर आया । बाबजी विचार कियो रातरा कुण देखै है, अर प्रभात म बेगा उठ जावाला । सो बाबोजी घाघरा ओढ नै आराम सू पोढाया ।

दिनू ग भगत वा नै जगाय नै पूछघो क बाबाजी यू किया ?

बाबो बात नै सुधारता बोल्या—वच्चा हमारे फक्कडा के क्या है ? हम तो बाघवर ओढते हैं और मौका पडे घाघवर भी ओढ लेते है । हमारे सब चलता है ।

डाक्टर री काम

एक ग्वाळो कोई डाक्टर री गाय चारतो । डाक्टर उणरें काम सू घणो राजी हो । उण एक दिन राजी होयनं कह्यो— म्हारें लायक काम काज होवें तो म्हनं भळाइजें भाया । ग्वाळो हाथ जोड नें बोल्यो—भगवान आपरो काम नी पाडें तो आछो ।

बोलो ठीकरो

एक बोळो आदमी बजार सू साग भाजी लेय नें आव हो कै मारग मे कोई साथी मिळग्यो । पूछ्यो—आणद मे हो ? बोळो बोल्यो—बैगण लायो हू । साथी पूछ्यो—बाळ वच्चा तो मज मे है ? बोळें पडुत्तर दियो—भुरतो बणायनं खाऊला ।

बोली रो फरक

एकर एक मुसलमान मरग्यो । लोगा उणनै लिजाय नै जमी मे दफनाय दियो । रात पडचा उठै एक जरख भाई । वा कबरा खोदण रै हेवा ब्हयोडी ही सो उणै कबर नै खोद नाखा अर लास नै ठिरड नै बारै लेयगी ।

दिनूगै एक जाट अर एक मुसलमान उठीनै निपटण खातर गया । कबर खुदचोडी देख नै दो यू जणा बहस करण लाग़ा । मुसलमान रो कवणो हो कै रात रा खुदा रै उठै सू फरिस्ता आया अर मुडदैं नै रहिस्त मे लेग्या । जाट कैवती हो कै कोई फरिस्ता न कोई बरिस्ता, ए सुभट पग मडचोडा जरख रा । रात नै जरख भाई है सो लास नै ठिरड नै जगळ मे लेयगी है ।

इण भात दो या रै आपसरो मे तकरार होवण लागी । इतरक सो एक समझदार आदमी उठीने सू निकळयो । उण दो-या री बात सुण र टटा तुडावण खातर हसता थका कहयो — बात धारी दो-या जणा री साची है, पण फगत बोली रो फरक है । दूजो की बात कोनी ।

बोली - बोली आतरो
नै बोली - बोली फरक
थाकै कैंवै फरिस्तो
याक कैंवै जरक

कतारिया

ऊठा री कतार चालती चालती एक गाम रं गू दरं पूगी कं दिन मेर बंठग्यो । कतारिया गाम र भाकरियं ढाळो कियो । एक जणो साग मे छमकं खातर तेल लावण नै गाम कानी वहीर व्हियो अर दूजोडा ठीया जमाय नै आटो गू दण लागा । तेल लावण खातर कोई बरतन वासण नी हो सो उण अठी उठी देरयो । कनै इज मामाजी र थान माथं एक माटी रो धूपियो निर्गं आयो । सू याड देख'र उण भट उठाय लियो । पछे बाणियं री दूकान माथं जायने दो आना रो तेल माग्यो । बाण्यो तेल तोलने घालण लागो तो धूपियो एक कानी सू छळोछळ भरीजग्यो अर इण उष रात ई थोडो तेल लारं बचग्यो । बाणियो बोल्यो—बोल भाई ओ तेल कण मे घालू ? कतारियं धूपियो भट ऊधो करता कह्यो— लं अठीने घाल दै भाया ।

बाणियं हसतं थकं तेल घाल दियो । पाछो ढाळ माथं पूगा उण रा साथीडा उणरो माजनो पाडवा लागा कं दो आना मे इतोसीक तेल काई लायो रे नाजोगा ।

वो तातो होय नै बोल्यो—मू इतरा गेलो कोनी हू । ओ तो लारं बच्योडो तेल है । बाकी ओ दखो अठीने छळाछळ भच्योडो है । यू कंवता उण फेरू धूपियो ऊधो कर दियो ।

गऊ दान

पडितजी नै जरूरत ही एक गाय री । गाय ई इसी कै जिफा दूजडी व्है अर दूधाळ ई व्है । इणरें अलावा सफा फोगट मे मिळे । वे सोच विचार नै एक जजमान रें घरा पूगा । थोडा क दिना पै'ली इण मालदार डोकरी, चौदरी रो मरतग विहयोडो हो अर डोकरी सूर्ण वंठी ही । डोकरी रो बेटो गामतरें गयोडो हो ।

डोकरी सुभाव री की भोळी ही सो पडितजी पोतारो नवमो जमायो । उणा कह्या—म्हनें रात रा सुपनें मे डोकरो मिळ्या, सो वे दूध घी नी मिळ्या सू घणा दुखी है । बात सुणनें डोकरी चिना करण लागी । पडितजी उणन गऊ दान रो रास्तो मतामो । जिणम् दूध घी डोकरीं न मतई पूग जावला । इण भात पडितजी एक सागोसाण गाय फोगट मे कवाडली ।

घर माया डोकरी रें बेट बात सुणी तो उणनें पडितजी माथ रीस गाई । उणे ई सोच विचार नै एक दिन गाम म अमल रो हाका कराया । सगळो गाम आयो । पडितजी ई बठा । यो गमल रो तरडिया भरनें पडितजी कनें गयो अर हाथ जोडन अरज करण लागो—सगळा गाम जाण घर माय ई जाणो कै

म्हारो बाप अमल रो पक्को बघाणी हो । अमल उगा पछै वै दूध पीवता विना अमल उगा तो दूध वारै की काम रो कोनी । सो जिण भात आप वानै दूध पुगावण रो प्रबध कियो है, किरपा करने उणीज भात अमल पुगावण रो प्रबध ई करावो । इण वास्तै आपनै हाथ जोडन अरज है कै इतरौ अमल आपनै रोज लेबणो पडैला । पडितजी उठ नै रवानै व्हैग्या । दूजै दिन रात थजा गाय पाछी चौधरी रै वाड वळगी ।

पावली कुण लेसी ?

पाच सात बरस रै टाबर रमता-रमता पावली गिटली । मा बाप नै घणी चिंता हुई । वै उणनै डाक्टर कनै लेग्या । टाबर रो मा टाबर न समझायो—देख बेटा डाक्टर वैव ज्यू करजै अर सीधो बँठो रहीजै । म्हू थनै विस्कुट दू ला ।

टाबर बोल्यो—मा विस्कुट तो भला ई दीजै पण म्हनै आ बात बता कै पावली वारै निकळैला वा डाक्टर लेवैला कै म्हनै देवैला ? मा बोली—थनै देवैला बेटा थनै । थू चुपचाप सीधो बँठो रहीजै ।

एकसी डेट

एक आदमी वजर ठोठ हो । काळो आखर उण रै वास्त भेस बरोबर हा । पण माटो हर वखत वूटेड सूटेड अपटूडेड रैवतो । वो रेलगाडी मे अठी उठी जावतो जद अगरेजी रो अखबार हरदम कने राखतो । एकर वो अखबार लिया गाडी मे बँठो हो के कोई भण्यो गुण्यो आदमी आय र उण रै कने बठग्यो । उणे पूछ्यो— काई सा आज अखबार मे ताजी खबर काई है ? अखबार पडा रै ऊधो पकडचोडो हो अर पे'ली पेज माथे इज कोई मोटर कार रो एडवरटाईजमेट हो, जिको ऊधो दिखतो हो । उण न देख'र आप वोल्या—दूजी तो की खास खबर कोनी पण आज एक मोटर एकसी डेट होवण सू उलटगी है ।

कालो मन

एक गाम मे एक अलाम आदमी रैवतो । गाम मे टटा-
क्षगडा करणा, करावणा, मुकद्मावाजी करणी अर दूजा नै खोटी
सलाह देवणी उण रा रोज रा घधा हा । एक दिन उण दरपण मे
चे'रो देखता पोतारं साथी नै कहघो—यार म्हारा तो मोकळा बाळ
सफेद व्हेग्या । साथी बोल्यो— कोई फिकर जिसे बात कोनी । बाळ
सफेद विहया तो काई विहयो । थारो मन तो हाल काळो किट्टु है,
तामणी तू डे जिसो ।

थारै जिसो म्हूँ ई हूँ

कोई कॉलेज रा प्रिंसिपल एक होटल मे की खावण पीवण
नै गया । कुरसी माथे आराम सू बँठ्या पछे होटल रो मीनू पढण
वास्तं जेबा मे चस्मो ठटोळण लाग़ा तो नदारद ही । उणा बेरं नै
बुलाय नै कहघो—भाया थोडो थू इज पढ नै सुणाय दीजं—काई-
काई चीजा है, अर काई भाव है ?

बेरो थोडो मुळक नै बोल्यो—म्हू काई पढू सा'ब ! आपर
ज्यू म्हारै वास्तं ई काळो आखर भं स बरोवर है । पढघोडो व्हेतो
तो अठं ऐठवाडो क्यू माजतो ?

डरपोक ड्राईवर

बस म बँठी एक लुगाई ड्राईवर नं कहघो—अजी सुणो, बस थाडी रोक दीजो एक डोकरी लार रैयगी है ।

ड्राईवर भट बस नं रोक दी ।

लोग बोल्या—वाह भाई वाह ! ड्राईवर बडो भलो आदमी है । नी तो एन लुगाई रं कैवण सू एक डोकरी खातर बस कुण रोकै ?

लारली सीट माथे त्रैठघा एक आदमी हसण लागो । वो बोत्यो—ड्राईवर भलो है कं कोनी ओ तो ठा नी पण ओ डरपोक जरूर है । जिण लुगाई उण नं बस रोकण रो कहघो वा उणरी पोतारी औरत है । बापडो बस नी रोकतो तो घरं गया वा उणरी बारं बजा देवती ।

भाडैती

भाडै रं मकान मे रंवण वाळें भाडैती मोकळें महीना ताई भाडो कोनी दियो । मकान मालिक हैरान व्हेग्यो । एक दिन वो बोत्यो—भाडें वास्ते म्हारें सू नित गोज आटा नी देगीज । म्हू था सू काठो धापग्यो हू । अबे म्हू तीन दिन री मोहलत देवू । कोई तीन दिन तें करलो । इण रें पछें भाडो हर हालत मे जमा करा वणो पडैला ।

भाडती ऊचो माथो वरनें बोत्यो—ठीक हे, होळी, दीवाळी अर आखातीज ए तीन दिन म्हारें कानी सू तें है । इणरें पछें भाडो जमा कराय दू ला ।

कालस रो डर

पाच बरस रो पप्पू मफेद भक्क कपडा पेरचा पोतारें दादे कन ऊभो हो । इतरेंक तो एक काळो कुत्तो उणरें कर्न होय ने निकळयो । पप्पू दादेजी रै पगा मे लिपटग्यो ।

दादोजी बोत्या—फिट रे नादार ! काळिये कुत्तें सू ई डरग्यो ।

पप्पू कँवण लागो—ना दादोसा ! म्हू डरचो कोनी । काळियो म्हारें कपडा मे काळम लगाय देवतो । इण वास्त म्हू बागो सरकग्यो । काले मइया रा तव सू म्हारो कुरतो काळो धैग्यो हो । दादोजी हसण लागो ।

चाटौकड़ो नौकर

एक सेठ रं अठै एक नौकर रंखतो । वो बडो चाटौकड़ो हो । मौको मिळता ई अठो उठो देखनै हरेक चीज चट कर जावतो ।

एक दिन वो कोई काम सू रसोडै मे पूगो तो थाली मिठाई सू भरचोडी पडी ही । ताको साभू नै वो गपागप अरोगण लागो । इतरैक तो घर-घणियाणो आय पूगी । उणनै डूजा घालतो देखर वा केवण लागी—रामपाळचा म्हू अबै थामू हैरान बहैगी हू । थनै आ आदत अबै छोडणी पडला । नौकर बोल्यो—माजी म्हू ई आप सू हैरान बहैयो हू । आप ऐन मौकै किया आय जावो । आपनै ई आ आदत छोडणी पडला ।

मगतै री चतुराई

एक मगतो मरीर मे रातो मातो करारो घोर विहयोडो हो । उणनें एक दिन भीख मागण मू घिरणा व्हेगी । वो पुलिस मे भरती होवण खातर दपतर म पूगा । माप तोल, लवाई अर मरीर री वणगट विगरें सगळी वाता म वो फिट व्हेग्यो । छेपट उणरो जबानी वातचीत मे इटरव्यू विहयो अर उणनें एक सवाल पूछयो—जे कठई भीड व्हे जाव तो उणनें बिखेरण खातर धू काई उपाव करेला ?

मगतो तुरत बोल्यो—म्हू चदो लिखावणो सरू कर दू ला । भीड मत ई छट जावैला ।

अस्तर अर सस्तर

मास्टर जी क्लास मे पढावता हा । अस्तर सस्तर रो प्रसंग आयो । वै टाबरा नै समभावण लागा—जिको आगें सू फेकने मारीजे वो अस्तर बाजे—ज्यू के ताप, बदूक, तार । अर जिको हाथ सू पकड नै मारीजे वै सस्तर बाजे—ज्यू के चुगी, तलवार, कटार ।

क्लास मे मास्टरजी रो पातारो छोरा ई बैठो हो । उणरें दिनु गे इज जूत उडचा हा । वा माथे म खाज खिणतो बोल्यो—
पिताजी, जूत किण मे गिणीजे ? ओ अस्तर है के सस्तर ? मास्टर जी ठीमर सुर मे ज़ोल्या—ओ अस्तर नै सस्तर दो यू है बेटा । ।

भाणियो नै वाणियो

एक सुनार-परिवार मे दो भाई हा । पूरा खामची घर काम रा करणिया । पूरै चोखळै रा मिनख वारै कने गहणा घडा वता । वारै एकाएक भाणजो हो । एकर उणने कोई उमदा गहणो घडावण री जरूरत पडी । वो पोतै इतरो कारीगर कोनी हो सो पोतारै मामा कने पूगो ।

गहणो घडती वखत मोटोड मामे रो जीव झलियो कोनी सो वो खोट भेळण लागो । नैनकिये भाई नै आ वात आभी लागी । इतरो काई खूटोडापणो ? खोट घालण वास्तै दुनिया मोकळी पडी है । कम सू कम भाणज नै तो छोडणो चाहिज । एक घर तो डाकण ई टाळै ।

भाणज कने इज बठो हो, सो छोटीडे मामे काम करता-करता मोटोडे न इसारो कियो । वो टप टप करतो बोल्यो— भाणियो है रे भाई भाणियो है । —भाणियो है रे भाई भाणियो है ।

पण मोटो मामो कुलालची हो । पूरो लोभ मे डूबीयो । वो छोटीड रे इसारे ने समझग्या । उण ई पाछो इसारे मे इज

जवाब दियो । वोई टप टप करतो बोल्यो—भाणियो न
वाणियो बरोबर है रे भाई बरोबर है ।

ननकिये मामे री माठ भालली । वो मन मे समझयो
के इण माथ कवण वावण रो की असर नी पड । ओ करे ज्यु
करण दो ।

सगलाई भाठा

एक ठाकर ने किणेई पूछयो के ठाकरा आपरे टाबर
कितरा ?

ठाकर बोल्या—पाच कु वर ने एक बाई ।

—टाबरा रा नाम काई है ठाकरा ?

ठाकर बडे ठसके सागे बोल्या—मोटोडो गिरवरसिंह, दूजो
पहाडसिंह, तीजो परवतसिंह, चौथो झू गरसिंह, पाचमो भाखरसिंह
अर बाई रो नाम सिला बाई ।

सगळा रा ई नाम सुण ने आदमी हस्यो अर बोल्यो—
आछा ई भाठा जनम्या ।

माकूल जवाब

सेठ रो नोकर नाई कने बाल कटावण ने बैठो इज हो क सेठजी आय पूगा । नोकर ने बाल कटावतो देख ने सेठ न रोस आई । उणा कहयो—आ थारी आदत अगा ई खोटी है । काम रो वखत थू कोई ने कोई अडगो लेय ने बैठ जावै । अब ऐन काम रो वखत है अर थू बाल कटावण ने बठग्यो है । म्हने थारा आ आदत बिल्कुल पसद नी है ।

नोकर नीची धूण घाल्या बोल्यो—सेठ सा'व आप ई थोडो विचार तो करो—म्हारा ऐ बाल उग्या ई काम करती बचत है तो पछ काम रो वखत कटावण ने बठू तो इण मे अजोगी बात काई है ? काम करता करता बाल नी वधना हुव तो बान दूजी है । आप तो सफा यू इज राता पीळा व्हो ।

नटस्यू तो म्हूँ नटस्यूं

भिक्षा खातर एक बाब्रजी एक घर भागै जायने अलख जगाई—अलख निरजन ! भगवान भला करे तुम्हारा ।

घर मे बीनणी एकली बैठी ही । उणरी सामू कठैई बारे गयोडी ही । इण वास्तै उण बाबाजी नै भिक्षा रो ना दे दियो अर खाली हाथ पाछा भेज दिया । बाबाजी चुपचाप पाछा जावता इज हा कै जितरै सामू आयगी । साधु नै घर सू खाली हाथ जावतो देख उएनै घणी रीस आई । वा बोली—मू डो भू डो बापडी इण भङ्गरी रो जिको धानै भिक्षा देवता ई नटगी । बाबाजी थे चालो म्हारै साथै पाछा ।

बाबोजी मन मे घणा राजी बिहया । वै आमीस देवता बोल्या—बाई भगवान भला करे तुम्हारा ।

घरा जायने सामू बीनणी कानी माह्या काढनी बोली — म्हारै बैठघा आ नटण वाली कुण ? म्हूँ मूवाडी समझली काई ? इण घर मे जीवू जितरै नटस्यू तो म्हूँ नटस्यू ! जाओ बाबाजी कोनी मिलै भिक्षा धानै ।

बाबोजी चडबडाट करता माया ज्यू पाछा रवानै हैया । काई जोर करता ।

पण म्हें किया नट्टं ?

बाबोजी दूजें घर पूगा तो उठई मा वोतारं बेटे मायें रीसा बळ नें उणन गाळां काड ही । बाबाजी नें दखनां ई या विहरी—मातो मतवाळो मुस्टड विहयोडो भीख मागता रोवतो फिरें, गरम कोनी आव ? कमा नें कपू नी गाय ?

तेरी भीख तेरें घर म रक्ष पण साधु कू भट सट काए कू बोलती है बाई ! ले हम तेरे दुआर से भी खाती हाथ चले जाते हैं ।

बाबे री बात सुण नें लुगाई री रीस घोडी बुझगी । वा वाली—बाबाजी ! ओ छोरो घणो वोछरडो है, इण रें एक थण्ड तो लगावो नी ।

बाबो रीस मे भुटधोडो तो हो इज । भर छोरो पण तें मे इज ऊभो हो सो आ वळकाई डील हाथ री छोर र कनपडा म सो घट्ट करतो छारो तो ऊधो ।

लुगाई कूकी — धारो नास जाईजो रे भगडा, म्हारें छोर न मार नाहयो !

बाबा बोल्यो—थू तो एक मुट्टी दाणा खातर ई नटगी पण म्हू धारें जिसो कोनी हू सो एक थप्पड खानर नट जाऊ । धारें कंवता पाण मन तो थप्पड देवणी ज पडो ।

चमारी वालो चूडो

एक सौकीन चमारी नै चूडो पैरण रो घणो सौक हो ।
सो पेट रँ आटा दे दे नै उणँ पैसा भेळा करधा अर छेवट खवा
खाच चूडो प'र लियो ।

चमारी री ममा ही कै लुगाया उणरँ चूडे नै देखे उणरी
मगवणा करे अर उणनँ थुथको नाखै । इण वास्ते वा चूडो पै'र नै
पूरे वास मे फिरी पण उणनँ विणे ई नी वतळाई । पाणी री विण
घट मार्ये ई उण हाथ ऊचा किया, नीचा किया, निराई मटरका
किया, पालर पाणी मे घोवती बखत चूडे नै पाच सात वार खळ खळ
करता बजायो, पण मजाल है, विणे ई आडी मीट मू ई उण कानी
नी देख्यो ।

चमारी चितवगी व्हेगी । घरँ आया उणे पोतारँ भू पँ
रँ लापो चेप दियो अर पछे आगी आय र हाथ ऊचा करने कूकण
लागी अरे दोडो रे, दोडो रे म्हारो घर वळ रे । फगत आ हाथा
मायलो चूडो बच्यो है, बाकी सगळो ई बळग्यो रे ।

हाको सुण'र उण री पाडोसण आई अर उणरो चूडो देख
नै थुथको नाखती बोली—चूडो तो ये जवरो परयो पण आ लाय
कीकर लागगी ?

चमारी आसूडा ठळकावती बोली—इतरी जेज धू कठे
मरी ही ? थाडी पै'ली आय जावती तो लाय क्यू लागती ।

मादो - ऊंट

एकर एक ऊंट विमार पडयो । गल्ले मे गू बड उरडघो । नी तो की चर अर नी पीव । ऊंटवाळ नै घणी चिंता लागी । वा वनल सहर मे एक हकीमजी वन पूगा अर वानै बुलाय लायो । हकीमजी अनुभवी आदमी हा । उणा ऊंट रै गल्ले मे उपडघोडें गू बड नै आछी तरिया देख्यो भाळघो अर विमारी न समझया ।

इणरें पछ ऊंट नै सागडो जर पकडाय न हकीमजी एक जोर रो मुक्की ठरकायो उण गू बड माथै हब्वीड करतोडो । ऊंट रें गल्ले मे तसतू बो फस्योडो हो सो वो सिरक नै पट मे उतरग्यो । ऊंटवाळ वने इज ऊभो हो । उण नेरयो ओ इनाज तो बडो जवरो हे । एक मुक्कै म इज ऊंट ठीक व्हैग्यो अर चरण-पीवण लागग्यो । मौको आया आपाई इणनै अजमाय सका ।

थोडा'क दिना पछ ऊंटवाळ री मा विमार पडे । सजोग सू टाफरी रै गल्ले मे ई गू बड उरडघो । डोकरी रो बेटो पक्को हकीम बण्योडो हो । उण इलाज सह कियो । डोकरी न घरती माथ सूत्राण नै काठी पकडली अर पछै एक जमायो जोर रो मुक्की उणरें गल्ले माथै, मो बापडो डोकरी तो पै'ली चोट मे इज परलोक मिधायगी । इणरें पछ बेट ई हकीमी करणी छोडदी ।

कसाई अर बकरो

एक टाबर आपरै बाप सागँ सडक रै कनै ऊभो हो कँ इतरै तो दो च्यानेक कसाई एक बकरै नै लेयनै उठी सू निकळया। बकरो प्रोवाड करतो जावँ हो अर कसाई उणर कावडिया वळकावँ हा।

टाबर ओ खिलको देख'र पोतार बाप नै पूछयो—बापू, ऐ कुण है, अर बकरै नै कठँ लिजावँ है ?

बाप कहयो—बेटा, ऐ कसाई है अर बकरै नै कसाई-खानै म लिजावँ है।

टाबर बोत्यो—बापू, म्हँ तो जाण्यो ऐ इणनै स्कूल लिजावँ है।

सुरग नरक रो झगड़ो

एकर सुरगवासिया अर नरकवासिया रं घापमरी मे भौड व्हाय्यो । वान यू हुई कं सुरग नरक कर्न कर्न इज वस्योडा हा । आही फगत एक भीत ही । सुरग कानली जमीन थोडी ऊचात मे ही अर नरक कानली की नीचात मे । सुरग रं पाणी रो निकाम नरक रं मायनें सू हो । सुरग मे सगळ्हाई नेमी धग्मी भिनख हा सो रोज स्नान-सपाडो करता । इण कारण नरक मे कादो कीचड व्हाे जातो । एक दो वेळा नरक वाळा कह्थो ई खरा, पण सुरग वाळा कान गिनारो कर दियो ।

एक दिन नरक वाळा नै रीस धाई । उणा मगळा ई भेळा होयन विचार कियो कं अब्ब कियो ई कर्ने ओ पाणी रो निकाम तो बद कगवणो इज पडला ।

छेवट उणा सुरग वासिया कर्ने ओळभो भेज्यो । सुरग वासिया ई इण वान माथे पुरो विचार करने पडुत्तर दियो कं पाणी रो निकाम तो परपरा सू है सा है, उठ इज रेवला । उणा नै जे एतगज हुवे ता वै कानूनी पारवाई कर सके है ।

नरक वाळा पाछो जवात्र दियो कै मान जाग्रो भर आप-
सरी मे निवेडलो । कानूनी कारवाई मे थे म्हासू जीत नी सकोला ।
कारण कै जितरा वकील भर जज है, वं सगळा म्हारै अठीने
बैठा है ।

ऐ समाचार सुरग मे पूगा तो सुरगवासी पाछो विचार
करण लाग़ा ।

लखपति रो वारिसदार

एकर एक लखपति आदमी मरग्यो । वो एकलपड इज
हो । उणरै आगे लारै कोई रोवण वाळो ई कोनी हो ।

पण उण रो गळी मे रैवण वाळै एक आदमी उणरै मरतग
रा समाचार सुण्या तो वो भू डं ढाळै रोवण लागो ।

लोगा कहघो—रे लखतपि थारै काई लाग हो ? थू इतरो
क्यू रोवै है ? रोवण वाळै रोवतै रोवतै इज पडुत्तर दियो—वो
म्हारै की लागै कोनी हो, इण वास्तो इज तो म्ह रोवू हू ।

लिख्या करम मे मोठ

मामे रो गाम नीएड काठे आयाडो हो अर भाणेज रंवतो थळो मे । भाणेज रे उठे कोरा मोठ पाक्ता मो भाणेज मोठ खाय खाय नै ओकळीजगो हो । वो घणे वरसा सू नानाणे गयो कोनी हो सो मतो कियो कै च्यार दिन मामे सू मिळ नै आवा, गेहुवा रा फाफरा खाय नै आवा ।

माम र उठ गेहू तो हर वरस पाक्ता, पण मोठ सम सार करईकण पाक्ता । इण वास्तै वै टाप रूपी मोठा री रोट्या बणाय नै खावता । उण वरस उठे मोठ पाका हा सो भाणेज री भू घाई करण खातर मोठ री रोटी बणाय नै भाणे मे परुमी । भाणेज माथ री धूण देवतो मन मे इज कवण लागी—

की करणी की करमगत, की भावी मे खोट
गेहू न उमग्यो फिरघा, लिख्या करम मे मोठ

तेली रो बलद

वकील सा'ब रै पाडोस मे एक तेली रैवतो । तेली दिन उगताई घाणी जोत देवतो । आखै दिन घाणी चलायबो करतो अर पोतारै वधै मे मस्त रैवतो । अठी उठी फिरणनै कै फालतू बंठो रेवणनै उणनै वखत ई कोनी मिळतो ।

एक दिन दिनुगै इज वो वारे आयनै चौकी माथे वैठग्यो । वकील सा'ब उणनै देख्यो तो पूछ्यो—काई रे आज काम रो वखत चौकी माथे आय नै किया वैठग्यो ? तेली बोल्यो—यू इज बठो हू सा !

वकील—क्यू आज घाणी जोती कोनी काई ?

तेली—घाणी तो जोत दी सा ! घाणी तो मायनै बराबर चालै है ।

वकील—यनै किया ठा पडै कै मायनै घाणी बराबर चालै है ?

तेली—क्यू सा ग्हू बोळो तो हू कोनी । वा देखो घाणी मे गुत्पोहं बळद रै गळे रो टोकरी बराबर बाजै है । जिण मू सुभट ठा पडै कै बळद फिरै है अर घाणी चालू है ।

वकील —ओ कोई जरूरी थोडो इज है के बळद चाले जद इज टोकरी वाजे । वो एक ठाये ऊभो ऊभो माघो हिलाय ने ई टोकरी बजाय सके है ।

तेली —बात तो आपरी साची व्हे सके है, पण म्हारो बळद सफा ठोट है । वो एल एल० बी० करघोडो कोनी । इण वास्तं उणरें दिमाग मे ओ फितूर नी आय सके ।

मिनख आडो फिरगयो

दो मिनकिया दिनुगे आपसरी मे मिळी तो वतळ करण लागी —

—वाई ए बाई आज यू अणमणी किया ? मारग मे कोई कुत्तो मिळगयो बाई ?

दूजोडी मिनकी बोली—ना ए बंन, कुत्तो तो कोनी मिळगयो, पण दिनुगे इज एक मिनख आडो फिरगयो ।

अदाता रो हब्बीडो

जोधपुर महाराजा मानसिंह जी रो चाकरी मे रासोजी नाम रा एक चारण रैवता । बडा मसखरा अर बडा हाजर जवाब । इण वास्तै महाराजा वानै हरदम पोतारे कनै राखना । दो-यू रा मन मिळचोडा होवण सू वारै मूडा रो लोही मूग्रोडो हो । रासोजी महाराजा रो जचै ज्यू ई मसखरी कर लेवता पण महाराजा अगाई आगी नी लेवता । वै उणनै फगत मनोरजन मानता ।

एक दिन महाराजा अर रासोजी दो-यू जणा जोधपुर रै किनै माथे बंठा हा । वै जिण ठोड बंठा हा, उण रै नीचै किले रो भीत सफा ऊभी सपाट ही । इण वास्तै ऊपर सू भरम खाड निजर आवती ही ।

महाराजा मानसिंहजी नै बंठा बंठा नै काई जची सो बोल्या—रासोजी जे थे अठै सू कूद जाओ तो हब्बीडो तो बडो जोर को बाजै ।

रासोजी गुद्दी मे खाज खिणता खिणता तुरत जवाब दियो—अदाता, म्हा सरीखै गरीब आदमी रो काई हब्बीडो बाजै ? म्हारो हब्बीडो का तो म्हारै घरे, चारणवाडे, बाजै अर का म्हारै सासरै ! पण अदाता जे ठोकीजता व्हो तो नवकूटी मारवाड मे हब्बीडो बाजै हब्बद करतोडो ।

दाल मे चूं बाकी

एकर रामीजी कोई काम सू भारवाड रै एक् मोट ठिकाणै मे गया । ओ ठिकाणो पोतारी कजूसी रै कारण प्रसिद्ध विहयोडो हो । रासोजी दरबार रा मानीता चारण हा सो वानै पक्की उम्मेद ही कँ वारी आगता सागता ठीक इज व्हेला । पण ठेट गया बात ऊधी पडी । भोजन रो बखत विहयो, रासोजी जीमण नै बैठा । थाळ आयो पण चालू रसोडै सू । दो च्वारेक लूसा अर काचा पाका रोट, एक मोटै कटोरै मे पाणी व्हे जिसे दाल अर थोडो सीक लूण । देखनै रासोजी गतागम मे पजभ्या । इसो भूत भोजन तो कदै ई उमर मे ई नी कियो अर उठीनै पेट म कूकरिया बोलै ।

ठाकर कनै इज बैठा हा । रासोजी नै एक तरकीब सूझी । व भट उठचा साफो उतारघो, कुरतो उतारघो अर घोती रा खोळा ऊचा खोवण लागा ।

ठाकर नै बात की समझ मे नी आई । वँ आख्या फाड'र रासोजी कानी देखता बोल्या—कविराजा यू काई करावो हो ? रासोजी पडुत्तर दियो—ठाकरा म्हू आपरी इण दाल मे चू बाकी लगावू ला अर ठेट तळियै ताई जायनै देखू ला कँ मायनै कोई दाणो है कँ नी । इण वास्ते इज म्हने कपडा उतारणा पडचा है ।

ठाकर पोतारी गळती समझ्या अर रासोजी खातर भट दूजो थाळ मगवाय लियो ।

महाराजा री हसी

एकर महाराजा मानमिहजी मित्र मडळी मे ब्रैठा रग-
रळिया करै हा कै बात बात मे घा बात भिनगी कै जे कोई
वाने महल रा बीस पगोथिया चढे जितरै हसाय दे तो वै उणने
दस हजार री रेख चाकरी रो एक गाम बखमीस म देवण नै
त्यार है ।

मान जिसा महाराजा नै हमावणो अर बोई बीस पगो-
थिया चढे जितरो जेज मे । किण रो हिम्मत पडती ? सगळीई
एक दूर्ज रै मू डे कानी देखण लागे । छेवट रासोजी बीडो उठायो ।

रासोजी सू ईसको रावण वाळा मन मे खुसी मनाई कै
घाज चारण देवता नै हार खावणी पडैला ।

सभा जुडी अर महाराजा पगोथिया चढण लागे । उन्हे
हसी मजाक री शडी लगावदी । मोकळी कोसिम वणे उन्हे-
सीधी बीसा वाता बणाई पण महाराजा तो, मरणा ई-
ई रोनी । रासोजी हैरान बहैया अर पगोथिया ई उन्हे उन्हे
वाकी रहघा ।

छेवट रासोजी भू डे ढाळे रोवण उन्हे उन्हे उन्हे
ठेली-अरे म्हारा वरम फूटग्या रे । उन्हे उन्हे उन्हे
गाम खातर मू डो भीच्या जाये रे । उन्हे उन्हे उन्हे

घा राग सुणने महाराजा उन्हे उन्हे उन्हे
रोय नै ई गाम फबाड लियो ।

ओपती वखसीस

मारवाड रो एक मोटो ठिकाणो पोतारी कजूमी र कारण सगळी ठोड चावो ब्हियोडो हो । एक दिन महाराजा मानसिंह जी रामीजी नै कह्यो कै थे उण ठिकाणं मू कोई वखसीस लेय नै आय जावो तो जाणू कै थे असली चारण हो ।

रासीजी बोल्या—अदाता बडो बाल तो भगवान नै द्यार्ज, पण आप आ बात फरमाय दी तो अब आपनै उण ठिकाणं सू वखसीस लाय नै बतावू ला ।

रासीजी उण ठिकाणं मे पूगा । दरबार रा चारण हा, इण वास्तै उठै रहघा जितरै दिन तो आगता-सागता चोखी'ज दूई पण रवानै द्दैती वखत सीख मे जिको घोडो मिळ्यो वा दवै जिमो हो । सफा भू डो टेटर, कातर निकळघोडी, मोरा माथै टाकिया पडघोडी, अडकोस वध्योडा अर सास आख्या मे आयाडो । जाणं आज मरै कै काल मरै ।

रामीजी को बोल्या नै की चाल्या चुपचाप लेय नै मारगं पट्या । मन मे विचार करण लागा कै आ जवरी सीख मिळी । पण खैर मौका आया देखी जावैला ।

घोडाक महोना वीत्या जोधपुर र किले मे सभा जुडी । मोटं मोटं ठिकाणा रा सगळ्याई मिरायत भेळा ब्हिया । रासीजी नै वखसीस देवण वाळा ठाकर ई उठै मीनूद हा । रासीजी मीको दण्यो । उणा उण घोडे र गळे मे घट्टी रा एक मोटो सीक पुडियो

बाध्यो अर उणनै ठिरडघा ठिरडघा ठेट किले मे लेग्या जठे सभा जुडघोडी ही । रासोजी रो ओ नाटक देख'र सगळाई चिनगम रा मोर वणग्या ।

महाराजा हसता थका पूछघो—रासोजी ओ वाई खिलको है ?

रासोजी बोल्या—अदाता नै ओ खिलको इज निजर आयो । आ तो म्हनै अमुक ठिकाने री तरफ सू मिळघोडी ओपती बखसीस है ।

—पण इण गरीब रे गळे मे ओ भाठो क्यू लटकाय राख्यो है ? मानमिहजी पूछघो ।

—भाठो तो इण वास्ते लटकायो है हुकम, के घोडे रे लारले पगा विचाले भार घणो है । इण माथे सवारी करा जद ओ आगे सू ऊचो होय जावे । इण कारण भार बरोबर करण वास्ते आ प्रवध करणो पडघो है । रासोजी बोल्या ।

बात सुण'र सगळाई हस हस नै लोट पोट व्हेग्या । बखसीस देवणिया ठाकर तो जमी मे पैठग्या । उणा रासोजी नै हाथ जोड'र अरज कराई के मेहद्वानी करनै वे पोतारो ओ नाटक बद करे । इणरे बदले आपने चोखे सू चोखा टाळमा चघार घोडा मिळ जावेला ।

रासोजी उण टारडे नै ठिरडता ठिरडता किले सू पाद्या रवाने व्हेग्या ।

कामदार री दुरगत

एकर कोई मोटै ठिकाने मे कामदार रै बेटे रा ब्याव हो मो दरवार नै ई उठै लेहिया । दरवार रै सागै रासौजी पण उण ब्याव मे गया । ब्याव बीत्या पछै कामदारा री तरफसू सगळा नै सीख वाडिया हुई । ठावा ठावा नै टोपिया घर बाकी नै लगोटिया । रासौजी नै सीख मे एक मामूली सोक साफो बधायो । महाराजा मानमिहजी रासौजी कानी देख'र मुळकण लागा । रासौजी नै घणी रीस आई ।

सभा मे चामडपोम होके फिरतो हो । उण माथै चिल मियो ताजो चाडचोडो हो । ताजी मीगणिया अग्नी रै दाणा सी धुके ही । रासौजी रै कने इज बीद रा बाप कामदार मा'ब मोटी पाघ वाध्या विराज्या हा । रासौजी नै कुचमाद सूझी सो चिल-मियै मे सू एक ताजी मीगणी लेयर आख टाळो करने कामदारा री पाघ मे राखदी ।

थोडीक जेज मे धूवो निकळण लागो । किणै ई देहयो तो हाको कियो—कामदारा री पाघडी बळै रै पाघडी बळै । रासौजी जूत लिया कने त्यार इज बैठा हा सो बुझावण रै मिस जरवा ठरकावण लागत तो मार-मार नै कामदार री टाट पोली कर नाखी ।

बाली लूटीजगी

पुराण जमाने मे मारवाड रे राज मे एक मुसद्दी हाकम हा । मजे सू पैसो भेळो करणो अर खाणो पीणो नै मोज करणी, ओ उणा रो घधो हो । प्रजा रे सुख-दुख रो वाने अगई ख्याल नी हो ।

वा रे हलके में वाली नाम रो एक गाम हो । एकर समे-जोग इसो वण्यो के घाडविया बाली नै लूटली ।

हाकम सा'व कने जाय नै प्रजा कूकण लागी के—अदाता बाली लूटीजगी । हाकम सा'व एकदम ताता होय नै बोल्या—लूटी जगी तो राड रोही मे एकली क्यू जावे ही ?

जनता अरज कीधी—हुकम, बाली कोई लुगाई रो नाम कोनी, ओ तो एक गाम रो नाम है, जिणने घाडविया लूट लियो है ।

हाकम सा'व पाछा गरज्या—गाम है तो पछे रोही मे क्यू बसायो ? वहेला तो लूटीजला इज ।

इसे हाकम नै प्रजा काई पडुत्तर देवती । लोगडा आया क्यू ई पाछा वूआ गया ।

धवला बाल • काला बाल

एक दिन मारवाड नरेश महाराजा मानसिंहजी गमोजी ने पूछ्यो—रासोजी थारें माथें रा बाल तो धवळा अर डाढी मू छ रा काळा वयू ?

रासोजी जवाब दियो—अदाता आ तो सुभाविक बात है। इण मे अपरोखी बात काई है ? माथें रा केस डाढी मू छ रं केसा सू बीस बरस मोटा है। इण वास्तै ऐ पैली धवळा पडग्या तो इण में अचू भं री काई बात है।

महाराजा बोल्या—आ बात तो ठीक है, पण वें देखो मामें एक सरदार बिराज्योडा है। वार माथें रा केस तो सावळा भवर है पण डाढी अर मू छ धवळी व्हेरी है इणरो काई कारण है ? वारें माथें रं केसा सू डाढी मू छ रा बाल बीस बरस नंना कोनी काई ? अर जं नंना है तो पछं पैली धवळा कियां व्हेग्या ?

सभा म बंठाड लोग देख्यो कं अबकें चारण दवता पजग्या। अब काई पडुत्तर देवैला।

पण रासोजी तुरत जवाब दियो—इणरो कारण आ है घणिया क डाढी मू छ रा बाल ता रोटी खावा उतरी वार ईं धुपें। कोई तीन वार राटी जीमें तो तीन वार धुपें अर च्यार वार जीमें तो च्यार वार धुपें। माथें रा केस तो इतरा धुप कोनी। इण वास्तै थारें डाढी मू छ रा बाल धुप धुप नें धवळा व्हेग्या है।

लाधूवासै जावो

मारवाड रा एक चारण कवि फिरता-फिरता मेवाड पूगा । वै मुजरो अरज करण नै राणा रै दरबार मे हाजर ब्हिया अर एक कविता सुणाई ।

राणैजी राजी होय नै कह्यो—कवि राजा मागो ।

कवि मन मे विचार कारण लागो कै म्हू काई मागू । जितरै तो उणरी निजर राणाजी रै काना मे पैरघोडै मोत्या माथै पडी । सोच्यो राणाजी रै काना रा मोती कोई साधारण तो होवण सू रहधा, जरूर कीमती ब्हेला । इण वास्तै ए मोती इज क्यू नी मागलू ।

कविराज श्रुत बोल्या—

मोटै घर रा छोरू बाजा, मोटो ही दत पावा
काना माइला म्हानै दो तो म्है ई कान हिलावां

राणाजी नै बात की समझ मे नी घाई । वै जाण ई नी सख्या कै कविराजा काई चावै है ? उणा दरबारिया नै पूछ्यो कै कविराजा री काई इच्छा है ?

दरबार मे मेवाड राजघराण रो चारण ई मौजूद हो ।

वो भट बोल्यो—बड़ो हुनम चारठजी ठीक भरज करे है—

मोटं घर का छोरा राजे, मोटा ही दत पावे

कान हिलावण हंस हवे तो, लाघूवासे जावे ।

लाघू वासो कनफट जोगिया रा मठाधीम ठिकाणो हो ।

इण वास्ते मवाह रे चारण कहघो के जे चारठजे ने कान हिलावण

री हंस हवे तो याने लाघूवासे भेज दिया जावे । उठे काना मे मोटा

मोटी मुद्रावा पर ने जीवे जिनरे ई यान हिलावबो करेला ।

वकील बणूला

बाप र बेटो एकाएक हो सो अणू तो लाड राख ने बोध
रहो कर दियो । बात बात मे बाप रो मू डो तोडे । पण इण मे
कसूर बिणरो ? हाथा कीघा कामडा सो किणने दीजे दोस ?

एक दिन बेटो बाप रे मू डामे कूड भडपण लागो ता
बाप उणने डाटतो घका बोल्यो—नाजोगा, इतरा कूड तो मत
बोल्या कर ! बेटो भट करतो बोल्यो—ये इज तो कीबो के यने
मोटो बिह्या वकील बणावाला ।

चादा बाई चालै नी

मेवाड रा नामी कवि आदीतगिरीजी तीरथ जात्रा करण नै जावा लाग्या । उण वखत मेवाड री गादी माथै सज्जन सिंघजी हा । उणा आदीतगिरीजी नै मारग खरच खातर मेवाड रै सिक्कै मे एक हजारो चदोडी रुपिया निजर किया ।

कोई जमाने मे मेवाड रै राजधरणे मे चादा बाई नाम रा कोई बाईजी ब्हिया हा । वारै नाम माथै ओ सिक्को चाल्योडो हो । इण सिक्कै रो चलण फगत मेवाड रियासत मे इज हो । कळदार रुपिया मे पलटती वखत इण माथै बट्टो लागतो अर लेवण वाळै रै रुपिये रा फगत वारै आना इज पल्लै पडता ।

इण वास्तै आदीतगिरीजी एक दूहो बणाय नै राणाजी नै अरज करी—

चादा बाई चालै नही, दूर सगा के देस
मन लाग्यो मेवाड मे, हररया फिर हमेस

चादा बाई दूर सगा रै देस मे वारै कठई चालै कोनी ।
कारण के इणा रो मन तो फगत मेवाड मे लाग्योडा है, इण वास्तै
ऐ तो अठे इज रेवेला ।

राणाजी बात नै समझ्या । वाने आदीतगिरीजी रै ओपतै कथण माथै घणी हमी आई । उणा उतरा ही सरूपसाही रुपिया देवण रो हुकम दियो । मेवाड रियासत रो सरूपसाही रुपियो उण वखत मेवाड रै वारै सतरै आना मे चालतो हो ।

मायड भासा

कोई जमाने मे बगाल मे नदिया नाम री एक छोटी सीक रियासत ही । उठे र हिंदू राजा रो नाम महाराज किमणचंद्र हो । आ रियासत मुर्मिदाबाद र नयाव रे पट्टे मे आयोटी ही ।

नदिया रे दरबार मे एकर एक इमो पडत आयो वं वा आठ दस भासावा कराटे सागे बोलणो जाणे हो । राजा भर सग लाई दरबारी हराव व्हेग्या पण आ बात नो जाण सक्या के पढन री मायड भासा किसी है ।

दरबार मे गोपाल भाड नाम रो एक मसलरो रैवतो । वो बोल्थो वं अदाता रो हुकम हुवे नो पडत री मायड भासा रो पतो तो म्हु लगाय दू ।

राजा री तरफ सू उणने मजूरी मिलगो ।

एक दिन वा पडत राजमहल रे पाउडियां सू नीच उतरतो हो के गोपाल भाड टेठ ऊपर सू उणने घक्को दे दियो । पडत नीचे गुडबण लाग्यो भर गुडकतो गुडकतो सुद मायड भापा मे भाड नै गाला काढण लाग ।

भाड राजा नै कह्यो—सुणलो अदाता पडत री मायड भासा ! कोई कितरोई विद्वान हुवो पण माथे मुसीबत आयने पडसी जद तो मायड भासा इज बोनसी ।

सूमटे नै आप कितगाई पढाय दो, बोलणो मिखाम दा, पण जिण बखत उणने कोई मिनकी आय नै पकडसी, उण बखत वो सगळी बोलिया भूलने फगत टे ट करमी । ❀

मिल्योड़ी घडी

पान री दुकान माथे ऊभें एक आदमी दूजोडें नें पूछ्यो —
काई भाई सा'ब आपरी घडी मे टेम काई व्हियो सा ?

घडी वालो बोल्यो—ठीक आठ बज्या है सा ! टेम पूछण
वाळें पाछो पूछ्यो—क्यू सा आपरी घडी रेडियै सू मिळचोडी है
कै रेलवाई सू मिळचोडी है ?

घडी वाळें हसता थका पडुत्तर दियो—घडी नी तो
रेडियो सू मिळचोडी है अर नी रेलवाई सू । घडी म्हनै तो म्हारै
सासरै सू मिळचोडी है सा ।

फोटू मे खुसबू

एक अनाडी आदमी फोटू खिचावण नें बँठो । फोटू-
ग्राफर पूछ्यो—कहो त्यार हो ? खेंचलू फोटू ?

अनाडी बोल्यो—थोडो ठैर जाईजे भाया ।

फोटूग्राफर पूछ्यो—क्यू काई बात है ?

अनाडी कैवण लाग्यो—थोडो मनै कपडा मे इत्तर
लगावण दीजे भाया । नी तो पछै फोटू मे खुसबू किया आवैला ?
अर विना खुसबू वालो फोटू किण काम रो ?

नवाबी महाभारत

मुरसिदाबाद रो नवाब अघगेलो अर सनकी हो । उण पातारे मातहत नदिया रियासन रे राजा क्रिसणचद्र नै समाचार भेज्यो कं हिंदुवा रो ग्रथ महाभारत मनै घणो चोखो लागो । इण वास्तं इसो रो इसो एक नवाबी महाभारत म्हारें नाम सू लिखाय नै त्यार करावो । मन उणरी तुरत जरुरत है ।

नदिया रो राजा विचार मे पडग्यो कं इण अघगेलें नै किया समझावणो । अर समझाया सू ई बात मफा ऊधी पडैला । राजा गतागम मे पजग्या ।

गोपाल भाड नै इण बात रो ठा पढी तो वो राजा कने पूगो अर बोल्यो कं आप चिंता मन करावो । म्हूं नवाब रो महा भारत लिख दू ला ।

इणरे पछ तीन च्यार वरस ताई हजारो रुपिया नवाब रे अठें सू महाभारत रे नाम माथे धावता रह्या ।

छेवट एक दिन भाड दो तीन छक्का म कागदिया भर नै नवाब रे आगें हाजर व्हियो अर अरज करी—हजूर नवाबी महा भारत त्मार है । फगन एक बात बाकी रेंगमी है, वा आपनै पूछ नै लिखणी है, सो हजूर फरमाय दिरावो तो काम संपूरण व्हे जावं ।

नवाब बोल्यो—बोल काई बात है ?

भाड कहयो—हजूर हिंदुवा रे महाभारत मे द्रौपदी र पाच पति है । उण हिसाब सू हजूर रो बेगम रे ई पाच खामद

वैणा चाहिजे । उण मे एक तो आप हो । दूजा च्यार जणा कुण-
कुण है, सो आप फरमाय दिरावो तो म्हू इण मे लिखदू । नाम
दरज किया पछै नवावी महाभारत पूरो है ।

अघगेलियो नवाव रीसा बळतो बोल्यो—लाहोल विला
कुव्वत ! हटाओ ऐसे महाभारत को हमारे सामने से ! हमको
जरूरत नहीं है ।

भाड बोल्यो—जो हुकम अदाता !

अर छकडा आया ज्यू पाछा रवान व्हेग्या ।

घडी रो झाईवर

एकर एक आदमी घडी मोल लीवी । घडी कोई जूनो
खोखो ही सो थोडा क' दिन चालर बढ व्हेगी । वो उणने लेयर
एक घडीसाज कने गयो ।

घडीसाज उणरें मू डामें ईज घडी नै खोलो तो मायने
सू एक मरघोडो माछर बारें पड्यो ।

उण आदमी श्ट मरघोडें माछर नै हाथ मे लियो अर
सोच-विचार नै घाटकी हिलावतो बोल्यो—ओ हो ! अरवें ठा
पडी । म्हू कैवू, रे घडी चालें क्यू नी, पण चालें कठै मू ? इणरो
तो झाईवर इज मरग्यो, पछै किया चालें ?

डेमफूल

एकर साव रै बगलें माथें एक गामठी घणपढ आदमी नोकर रहयो । काम काज बरती बखत वो पूरी सावचेती राखतो पण हेवा नी होवण सू कोई न कोई छोटी मोटी गळनी व्हे ईज जाती । एकर उणरें हाथ सू कप तासक फूटग्या । साव रोपारो एक दम ऊचो चढग्यो, वै रीसा बळता बोल्या—यू डेमफूल !

नोकर एकदम घबरीजग्यो । ना डरतो डरता हाथ जोडतो बोल्थो—फूल तो, हुकम, आप हो, म्हू तो आपरें मू डागें घास फूस हू । हमारी गरीब री इसी काई हैसियत सो आपरें विराज्या थका म्हारी फूल वणण री वारी आवै ?

साव उणरें मू डें कानी दखता रेंग्या ।

भाठै जितरो वोझ

एक आदमी नामी मसखरा हो । साथी उणरी मसखरिया सू कई वार तग व्हे जाता । एकर उणै पोतारै एक साथी री मसखरी करण खातर उणरै नाम सू बेरग पारसल भेज्यो । साथी उणनै पैसा भर नै छुडाय लियो । घरा जाय नै पारसल खाल्यो तो मायनै सू कागद रा एक नैनोसीक पुरजियो निकळघा । उण माथै लिख्योडो हो—म्हारी तवियत ठीक है, थू चिंता मत करजै ।

साथी देख्यो आ जबरी चोट करी हरामखोर । पण खैर मौको आवण दो । थोडा'क दिना पछै उण पारसल भेजणियै मसखरै साथी रै नाम व्ही० पी० आई । व्ही० पी० उण छुडायली । पण घरा जाय नै खोली तो मायनै एक भाठो अर कागद रो पुरजियो निकळघो ।

पुरजियै माथै लिख्योडो हो — थारी तवियत रा हाल चाल पढनै म्हारै मन माथै सू इण भाठै जितरो बोझो उतरग्यो । म्हु ई अठै राजी खुसी हू । थारी कुसळता रा समाचार लिखतो रहोजै ।

साढू वाली कौगत

एकर दो साढू वारै सासरै मे भेळा ब्हिया । दोनुवा में एक मारवाड रो रैवासी हो अर दूजोडो मेवाड रो ।

सइया रा दोयू जणा भेळा जीमणनै बैठा । मारवाडी थाली कानो निजर नाखी तो चूरमो थोडो निजर आयो । उण मन मे विचार कियो इतरै चूरमै सू तो म्हारो एकलै रो ई पेट कोनी भरीजै ।

उण मेवाडी साढू नै वतळावता कह्यो—आपरो मेवाड तो, सुण्यो ह कै, घणो सजळ इलाको है । उठै तो कई चीजा पाकती व्हैला । मेवाडी राणा उपस नै ढोल व्हैग्या । चवडा पड नै कंवन लागा—हा सा, मेवाड तो मेवाड ही है । उठै मोकळी चीजा पाकै ।

—काई काई चीजा पाकै सा ? मारवाडी पूछ्यो ।

—म्हा कै उठै ? म्हा के उठ आवा पाकै आबलिया पाकै ,घो आगळिया माथै गिणावण लाग्यो—नीबू पाकै, सीता-फळ पाकै, जामफळ पाकै, सेलडो पाकै, मक्की पाकै...।

मेवाडी गिणावतो रह्यो अर मारवाडी गवा गव चूरमो

ठरकावतो रहघो । सगळी चीजा गिणाया पछै मेवाडी पूछघो—
आपकै अठै काई काई पाकै जी महाराज ?

थाळी मे चूरमे रा दो च्यारेक कवा बच्या हा, वाने निवे
डतो थको मारवाडी बोल्यो—म्हारै अठै ? म्हारै अठै काई पाकै
सा ! म्हारै अठै तो केर, बोर नै सागरिया ! मेवाडी मन मे
अणू तो राजी वि्हयो पण नीचै देख्यो तो थाळी साफ ही ।

पक्की राग

एक मेम साब नै पक्की राग रो सीक लागो । अब वा
हर वखत अलाप लगावण लागी । एक दिन सझ्या री वखत वा
अलाप लगावै ही वै साब घरा आया । नौकर बारलै कानी
बगीचै मे काम करतो हो । साब आवता ई नौकर नै पूछघो—काई
रै रामा ओ बगलै मे रोवै कुण है ? नौकर हसतो थको बोल्यो—
रोवै कोनी है सा, मेम साब पक्की राग रो अभ्यास करै है ।

साब बोल्या—धूड इसी पक्की राग रै लारै ।

तागै रो भाडो

एकर एक गामठी आदमी कोई काम सू सहर मे गयो। वो आपरो काम काज निवैड नै पोतारो वीटो खराक मे लिया पाछो घरा जावण खातर टेसण कानी रवानै ब्हियो तो मारग मे एक तागो मिळ्यो। वो ई उणरै आगै-आगै टेसण कानी जावै हो।

गामठी तागै वाळै नै पूछ्यो—काई भाया टेसण ताई रो काई भाडो लेवै ? तागै वाळो बोल्यो—एक रुपियो !

--अर इण वीटै रो काई भाडो लेवैला ?

—वीटै रो की नी लेवू, ओ मुफ्त मे ले चालू ला।

—तो भाईडा म्हारो वीटो तो टेसण ताई ले चाल। म्हू तो पैदल ई आय जावू ला।

लुगाईं व्हेला थारी

एकर एक आदमी रेलगाडी मे सफर करे हो । उणरे सागे उणरो बँन ही । माती मतवाळी करारी व्हियोडी, ह्यणी व्हे जिसी । पूरी डाई मण री लाग । वा घाधी मीट घेर नै भँस री गळाई पसरघोडी बँठी ही ।

दिव्ये मे सासी भोड ही । घागले टेसण सू की नवा मुसा-फर घोष्ट चढ़घा । एक नवजवान मुसाफर चढवडावण लागो—कोई नै तो पगा मार्ये ऊभो रँवण मँ ई जागा कोनी घर कोई एक एक मुसाफर तीन तीन जणा री जगा रोबने बँठ जायँ । टिगट सब जणा लिया है । भँस री गळाई पसर नै विराजणो व्हे तो पोतारे घर मे वेठे, घा तो रेलगाडी है, कम सू कम घठे तो की विवेक राखणो चाहिजे ।

पण भाई बँन दो-यू जणा कान गिनारो कर लियो ।

नवजवान नै रीस भाई । वो उण आदमी नै कँवण लाग्यो—थारी लुगाईं नै समभाय दे यार, थोडी ढग सू वेठे । म्हे कणाकला पगा मार्ये ऊभा हा । थारी घास्या फूटघोडी है काई ?

इतरो सुणता ई उण आदमी नै तबोळ चढी । वो रीस मे

भाषो हुयोठो उतावळो होपनें बोल्यो—साळा, नालायब ! विणन
 लुगाईं बताव ! लुगाईं व्हेला घारी । म्हारें तो मगी मा जाईं वन
 लागे ।

—तो पछे वनेई सा न धाराम सू विठाय दो—डिब्ये रं एक
 पूर्णं सू भाराज भारें धर सगळो दिवो हो हो—परतो हसण
 लाग्यो ।

५

ठोट माटसाव

एक नैनी टाबर पॅलो पॅल स्कूल मे पठण वास्तें गयो ।
 सझ्या रा घरां भायां तो मा उणनें लाड करतां पूछ्यो—काई
 बेटा स्कूल किमीक लागी ? चोखी है व नी ।

टाबर बोल्यो—मा स्कूल तो घणी चोखी है, छोकरा ई
 ठोक है । पण म्हारें माटसाव तो सफा ठोट है । वाने काई नी
 भावं । मा पूछ्यो—धने काई ठा कें व सफा ठोट है ? बेटो
 बोल्यो—ठोट नी तो पछे काई है ? वें मनें पूछण लाग्या कें एक
 ने एक कितरा व्हे ? ओ ई वान ठा कोनी कें एक नें एक दो हुवं ।

◆

वकील रँ घर मे चोरी

एकर एउ चोर कोई वकील साब रँ घर मे चोरी करण नँ घुस्यो । भलोभल आधीक रात, च्यारु मेर सरणाटो । घर मे सगळाई गँरी नीद मे सूता हा कै की खुडको सुणीज्यो । वकील साब री स्वाननिद्रा ही सो वँ जागग्या । उणा भट रोसणी कीवी अर चोर घबरीजग्यो ।

वकील साब चोर नँ थावस देवता कहघो—देख तू घब-रीज मत । अठीनँ म्हारँ कनँ आय नँ बैठजा । दूजो कोई मारग नी देखर घोर वकील साब रँ कनँ आय नँ बैठग्यो ।

वकील साब उणनँ समझावता थका बोल्या—मोटघार आदमी है, मँणत मजूरी करनँ पेट भराई कर सकँ है, ओ चोरी रो सूगलो घघो क्यू कर है ? म्हारो कैवणो मानँ तो ओ नपावट घघो छोड दे । थारी जिदगी सुधर जावँला अर म्हू थनँ पुलिस मे ई नी देवू ला ।

चोर वकील साब रा पग पकडतो बोल्या—अबँ जीवतो ई ओ घघो नी करू ।

चोर उठनँ जावण लागो तो वकील साब उणनँ बिठावता

कह्यो—जावै कठै है ? म्है थन सलाह दीवी जिणरो मँगतानो बीस रुपिया होवै सो निकाळ बीस रुपिया, पछे भलाई जाय सकै है तू ।

चोर झट बीस रुपिया निकाळर वकाल साब रँ निजर किया अर उण दिन पछे कोई वकील रँ घरै चोरी करण रो हाथ पाणी लेलियो ।

माकूल जवाव

एक भलै आदमी रँ पाडोस मे एक लडोकडी लुगाई रँवती । आदत सू लाचार होवण रँ कारण वा नित रोज लडाई करणनै त्यार रवती । भलो आदमी पण उण सू आती आयोडो हो । एक दिन दिनुर्ग इज वा उण पाडोसी सू आय भिडी अर मू डै मे आवै ज्यू बोलण लागी—तू नीच है, तू नालायक है, तू रागस है, म्हारै तो इसो घर घणी व्हेतो तो म्हूं उणरै चाय रँ प्यालै मे जहर नाख देवती ।

पाडोसी ठीमरपणै सू बोल्यो—अर म्हारै था जिसे लुगाई व्हेती तो म्हू वा चाय गट गट करतो पी लेवतो ।

दो गप्पी

दो गप्पी बैठ्या गप्पा मारं हा । दोन्यू एक एक सू आगला । एक जणो बोल्यो— म्हारा पिताजी बडा टणकल आदमी हा । पूरे चौखळें मे वारी घाक जम्योडी ही । वार्नें घोडा रो अणू तो सोक हो । कठई कोई चोखो घोडो देखता कै उणनें मोन लेय लेवता । इण भात वारी घुडसाळ मे एक सू एक टाळमा घोडा भेळा व्हेग्या । अब इतरे घोडा रं वास्तं घुडसाळ पण सागोपाग चाहिजे । इण वास्तं उणा एक जबरदस्त घुडसाळ त्यार कराई । इसी जबरदस्त कै उणरे बरोवगी री घुडसाळ पूरे समार मे कठई कानी ही । वा इतरी मोटी ही कै कोई आदमी जे वारे बरसा ताई उण मे फिरतो रेव तो ई उणरो छेवाडो नी आवं ।

दूजोडो गप्पी बोल्यो— पिताजी तो म्हारा ई घणा जबरा हा । वारं कनें एक टणको बासडो हो । जे कदैई बरसात नी व्हेती तो वै उण वामडें नै लेय नै जोर सू आभं मे हिलावता अर इण सू बरसात मरु व्हे जाती । उस फगत बासडो हिलायो नी अर अरडाट करतो मेह बरसणो सह व्हियो नी ।

पैलडो गप्पी बोल्यो— वात नो थं जोरदार वही पण थारा पिताजी इतरो मोटो वामडो राखता कठं ।

दूजोडें गप्पी पडुत्तर दियो— थारं पिताजी वाळी घुडसाळ मे ।

नेताजी री पैठ

चुणाव रा दिन नैडा आया । इणसू नेताजी रै मन म प्रजा वास्तै प्रम जागो । वै पोतारै चेला चाटिया री मडळी लेव नै वारै गामडै मे निकळघा । वै घर घर जावता अर रोगा नै घण हेत सू मिळना, वारो सुख दुख पूछता अर वाट री भीख मागता ।

गाम मे फिरता फिरता वै एक भूपडै आग पूगा । उठ बारल कानी एक छोरी गाय नै दूवती ही अर उणरी मा मायन वैठी ही । नेताजी जाय नै छोरी सू उणरै वाप रै वायत पूछ ताछ करण लाग कँ वो कठै गयोडो है ।

गणमणाट सुणनै उणरी मा मायनै वैठी पूछयो—छोरी किणसू घाता करे ए ? भट गाय नै दूव नै मायनै मर ।

आवाज सुण नै नेताजी रा चेला-चाटी बोल्या—माजी नेताजी थार घरा पघारघा है अर थारै सुख दुख री बात पूछणो चावै है ।

मायनै सू आवाज आई—सुणै ए छोरी ! चरवी नज वणो अर पाटियो, सगळी चीजा सभाळ नै मायनै लेवती आईजै । इसी नी व्हे कँ कोई चीज वारै छुट जावै अर हाथ सू गुमाय नै हेटा वैठा ।

थारी थू जाणै बाई

एकर एक लुगाई नै रेनगाडी मे कोई दूज गाम जावणो हो । सागै उणरो बेटो हो । घर रो खाळ डीगी होवण सू उणरै बेटे नैनी उमर मे ई डील खासो कर लियो हो । टेसण माधै पूगा उणरो मा उमर रै हिसाब सू उणरो आधो टिगट लियो अर मा-बेटो गाडी मे बैठग्या ।

एक दो टेसण निकळचा व्हेला कँ टिकट चेक करतो करतो टी० टी० ई० वारै डिब्बे मे आयो । लुगाई कने डोढ टिगट देख नै वो बोल्यो—बाई पैसा निकाळो । लुगाई बोली—पैसा फेर किण बातग वाबूजी ? टिगट दोयू मा बेटा रा म्हारै कने तयार है, पछे आप पैसा किण चीज रा मागो हो ।

टी० टी० ई० बोल्यो—थारो छोरु रो बारै बरस सू ऊपर रो है, थे उणरो आधो टिगट लियो है, हिसाब सू टिगट पूरो लेवणो चाहिजँ ।

लुगाई रीसा बळती बोली—वाबूजी थे ई किसी विलळी बाता करो । वारै बरस तो म्हने व्याव किया नै ई कोनी विह्या पछे छोरु रो बारै बरस रो कठे सू व्हेग्यो ?

टी० टी० ई० ठीमरपणं सू कैवण लाग्यो—वा तू थारी जाणै बाई, ओ थारो प्राइवेट मामलो है । म्हू इण वाबत काई कैय सकू ? म्है तो टावर नै मोटो देख्यो सो कैय दियो । टिगट सो इणरो आखो लेवणो इज पडैला ।

अमली वाली खाज

एक अमली दिनुग उठघो अर नसे री भेर म बेठी रैठी माचें रो पागो कुचरण लाग्यो । उणरी लुगाई नें आ रासो देख नें घणो अचू भा ब्हियो । उण अमली नें पूछघो—बान काई है ? माच रो पागो कियो कुचरण लाग्या हो दिनुग उठना पाण ?

अमली आख्या मीच्या घीरें-घीरें बाल्यो—तू धारो काम कर, म्हारें तो पग मे राज आवें है तो खिणू हू । तू प्रभात र पार म बयू बडबडाट कर है ?

लुगाई बोली—करम फूटग्या । खाज खिणो जिको माच रो पागो है, धारो पग कोनी है । अवे जावती अमली री भेर टूटी । बाल्यो—म्हें तो जाण्यो क म्हारो पग इज है ।

मते ई फंस जावैला

एक आदमी कोई ऊचै ओहदें माथें नौकर हो । बडो मिलनसार अर सुभाव रो मसखरो । वो एकर पोतारै सगा रँ उठै मिळणनै गयो ।

सगँजी रँ एक पढ्यो लिख्यो लडको हो जिको नौकरी नी मिलण सू घरें बेकार बँठो हा । मजँ सू टुक्कड तोडतो अर गाम मे मटरगस्ती करता । थोडाक दिना मे उणरें बाप कनै ओळभा आवण लागा । बाप दुखी व्हाँग्यो । उणनै बेटै री बेकारी री जितरी चिंता नी ही, उतरी उणरें कारण आवतै ओळभा री फिर ही ।

सइया री वखत व्याळू सू निवड नै दो-यू सगा नैरात सू गप्पा मारण बँठ्या तो मीको देखनै लडकै रँ बाप सगा नै अरज कीवी—आप जिसा जोगा गिनायत चोखें ओहदें माथें बिराजो हो अर आपणै भमरियो कई दिना सू बेकार बँठो है, इणनै ई कठै ई फसाय देरावो नी ?

सगँजी पूछ्यो—आपर कु वर साव री उमर काई है ?

—आ इज कोई बीसेक वरस री ।

—वारो ब्याव आप कर दियो कै नी ?

—व्याव तो हाल कोनी कियो सा !

—तो पछें मनै अर आपनै कोई चिंता करण री जरू रत कोनी । वै तो कठैई नै कठैई मते ई फस जावैला ।

कायम रो मारग

एकर एव डरपोक आदमी पोतारे घर मे सूतो हो क उणरै पेट माथे होय ने एक ऊदरो निकळग्यो । डरपोक जोर जोर सू रोवण लागो । काकारोळो सुण नै लोग राम भेळा व्हेग्या अर उणनै धीरप देवता थका रोवण रो कारण पूछण लागो । ज्यू ज्यू वं पूछता जावता, वो तर तर जोर सू रोवतो जावतो । मगळा ई ओ खाको देखने हेरान व्हेग्या । छेवट एक दाने आदमी रोसा बळता कहघो—यू लुगामा रो गळाई रोवे काई हेरै खूटोडा । मू डै मू की बोल तो खरी के थारै विहयो काई है ?

डरपोक रोवतो रोवतो बोळ्यो—म्हारै पेट माथे होय ने ऊदरो निकळग्यो । बात सुण नै मगळाई हसण लागो तो वो रोवतो रोवतो कौवण लागो—ये मगळाई हसो थ्यू नी । थारै देण काई है ? लागे जिणरै चरवरै अर दुखे जिणरै पीडा, गिर तो म्हारै जीव न हुई है । थारै ता तमामो देख नै ताळिया बजावणी है ।

लोगा पूछघो ने खूटोडा इमी काई गिरै व्हेगी है थारै ? निकळघो तो पेट माथे सू ऊदरो ईज है'क ?

वो बोळ्यो—गिरै क्थिा नी हुई है । आज ता पेट माथ होय ने ऊदरो निकळघो है, काले कुत्ता मिनी निकळैला अर पछे कायम मारग पडघा मू बाध चीतरा ई निकळ सके है । म्हारा तो परम फूटग्या रे । अर वा फेरु जोर-जार मू रोवण लाग्यो ।

रामरस

एक रवारी रोज एवढ चारण नै सीमाडै मे जावतो । रवारण घरे इज रैवती । गाम मे नत्यनारायण रै मदिर मे कथा चालती सो रवारण नित उठै मुणण नै जावती । कथा खतम व्हिया उठ जिको चरणाम्भित रो प्रमाद मिळतो उण नै वा रामरस कवती । प्रमाद घणो स्वाद लागण सू वा रोज सिद्ध्या रा रवारी रै मू डागै उणगा दूव वखाण करती । वा कैवती—राम रस अम्भित रा ईज घू टिया । इसी स्वाद चीज तो म्है म्हारी उमर मे ई कोनी चाखी ।

एक दिन रवागी बोल्थो—तू रोज-रोज रामरस चाम्भै एक दिन तो मनै ई चाखण दै भली मिनख ।

रवारण मानगी । उण दिन वा एवढ चारण नै रोही मे गई अर रवारी कथा सुणवा नै मदिर मे गयो । कथा रो वखन मदिर मे भीड घणी ही सो रवारी वार चू तरै मार्ये इज बँठग्यो । गैहरी छिया अर ठडा पवन, थोडी ताळ मे इज उणने ऊत्र आयगा अर वा वाको फाडने घोर खाचण लागो । इतरै मे एक कुत्ता आयो सो टागडो ऊचो करनै उणरै मू डे मे मूत दियो । कथा खतम व्हिया आख खुली तो राईकाजी रो मू डो खारो—जै'र । रवारी सोच्यो रामरस खारो इज होवतो व्हेला । उणने रवारण मार्ये घणो रीस आई । सिद्ध्या रा मिळना पाण रवारण उण न पूछयो—बोलो किसो'क लागो रामरस ? रवागी बरकडी लागू नै बोल्थो—

राड थारो रामरस, खारो-खारो विस ।

भांवी वाली भैस

एकर एक भाबी अर भावण भै स मोल लेवण रो विचार कियो । भावण बोली—भ म लिया पछे घर मे बोहलो घीणो रेवेना इण वास्ते म्हागे मा रे अठे दही रे एक कूलडो रोज पुगा वू ला । म्हारे मा नै दही रे अणू तो सीक है ।

भाबी बोल्यो—भू डो भू डो थारो अर थारी मा रो । भै न लावा तो घर रे वास्त लावा के मिनखा रे वास्ते लावा ? थारी मा न इतरो ईज दही रो मौक ठै तो गोबर क्यू नी खावै ।

—गोबर खावै थारी मा । म्हारो मा बापडी घर रे खावणै-पीवणै थका गोबर क्यू खावै ? भावण बोली ।

भाबी नै जाई रीस सो भावण न मागैडी बजाय दी । वा जोर-जोर सू कूकण लागी । काकारोळो सुण न एक बारठजी उठे पुगगा । उणा भाबी नै धुरकारता थका चारै रगडै रो कारण सुण्यो ।

बात पूरी सुणने बारठजी खाव नै एक जमाई ऊधै हाथ रो भाबी रे भोगन मे भडाक करती । भाबी कूकण लागी—घरे बापजी मनै क्यू मारो रे !

बारठजी बोल्या—नालायक ! थारी भै स म्हारे खेत मे

रात रा निरो ई विगाह कर दियो । तू उणनै सावळ बाध नै
ब्यू नी राखै ?

भावी बोल्या—घरे अदाता बठै तो भै स अर किसो
विगाह ?

बारठजी बोल्या—तो पछै धारी मा नै मार-मार नै
उणरा हाडका जोजरा ब्यू किया रे, हरामी ?

भावीडो कुनपडो पपोळण लागो ।

सारस वाली टाग

पोसाळ रे छोराने गुफ्जी पबलिक बाग मे लेय नै
गया । उठै वाने बाध, चीतरा वादरा, जिराफ खच्चर अर
हिरण इत्याद दिखाया । पछै वाने चिडियाघर मे लेग्या । जळ रा
पछिया मे सारस एक टाग माथे ऊभो हो । गुफ्जी छोरा नै
पूछ्यो—बतावो ओ सारस एक टाग माथे ब्यू ऊभो है ? घणी
ताळ सोच विचार नै एक छोकरे जबाब दियो— म्हारै विचार सू जे
ओ दूजी टाग ऊची कर लेवे तो नीचो आय पडे । इण वास्त
डरतो थको एक टाग माथे ऊभो है ।

खम्मा घणी

एक ठाकर साब दाहू मे घत्ता ब्हियोडा महल सू नीच पघारता हा कै तागी आय नै हेटा पडग्या । पावडिया री नाळ खामी लाशी ही । ठाकर ऊार सू गडद गडद करता नीच गुड कण लागी ।

पावडिया सू नीच ठाकरा रा चाकर वागरू अर दरोगा ऊभा हा । उणा ठाकरा नै हेटे पडता देख्या तो सगळा ई एक साथे बोल्या—खम्मा घणी ! पण ठाकर तो ज्यू देखे ज्यू गुडकता ईज निगे आया । अबे उठीने तो ठाकर ऊारले पावडिये सू नीचले साथे गुडकता अर अठीने खम्मा घणी री रट लागती । गडद ! कै खम्मा घणी । गडद ! कै, खम्मा घणी ।

बने ईज एक जाट ऊभो हो । ठाकर छैले पावडिये सू जमी साथे पडण लागी कै जाट बोल्या—हे अरड भू चदा हो । ठाकर नीच पडता पाण अचेत बह्य्या । दरोगा कणवारिये जाट ने घुरकारण लागी—मूरख, जिनावर । तने बोलण री ई होस वानी ? ठाकर साब तो नीचे पोड्या हे अर तू यू कीकर बाल है ?

जाट कैवण लागो—बोलण रो होस किणनै कोनी ?
 थानै कोनी कै मनै ? ये कणाक्ला ई ऊभा ऊभा खम्मा घणी
 खम्मा घणी करता रहचा अर तोई ठाकर गुडकता ईज गया ।
 पण म्हारै अरड भूचदा हो कहचा पछै चुळिया ई व्है तो बोलो ।
 अत्रे वतावो थारी खम्मा घणी वत्ती कै म्हारी अरड भूचदा
 वत्ती ?

उपासरै मे कुत्तो

एकर कोई गुरासा रै उपासरै मे कुत्तो बडग्यो । गुरू-
 चेलो दो यू जणा बारै चौकी मायै बैठा हा । चेलो बोल्यो—
 गुरामा गुरासा ! उपासरै मे कुत्तो बडग्यो ।

गुरामा नैठाव सू बोल्यो—आडो लगाय नै कू टो जड
 दै बेटा । कुत्तो मायनै छो बैठो । चेलै पूछ्यो—ओ वयू सा ?
 गुरासा बोल्यो—कुत्तो बारै निकळ्यो तो फेर कोई रै घर मे जाय
 नै बिगाड करेला । आपणै उपासरै मे तो काई खावण पीवण नै
 है कोनी, बापहो च्यारू खूणै आणद सू छोनी फिरसी ।

भैरू' री पूज

एर सेठ रँ घर मे तो रामजी राजी हा पण सेठानी रँ पेट नी मडनी हो । सेठ इण कारण घणी दुखी हो । उण मोकळा कळाप किया, पण वानडी जमी कोनी ।

छेवट किण ई सलाह दीवी कै भैरू जी नै पाडो चढ़ावण री बोलमा करी होवै तो कामडो पार लाग जावै । सेठ हेरान विहयोडो हो सो बोनमा करदी । कोई सजोग री बात कै सेठानी रँ आसा रैयगी अर नवमै महीने वेटी ई व्हीग्यो ।

अवै भैरू बाबा नै गजी करणा जरुरी हा । इण वास्त सेठ एर पाडो मगायो अर रातरा छाने-छाने लिजाय नै भैरू जी री पूतली रँ काठा वाध दियो । पछ हाथ जोड नै अरज कीवी— भली करजे भैरू बाबा, म्है ता म्हारो वचन पूरो कर दियो । अब तू जाणै अर थारो पाडो जाणै ।

पाडो घाडी ताळ तो चुनचाप ऊभो रहयो । पछे की अट पटाई लागी तो छूटण वास्तै ह्चवीडा देवण लाग्यो । दो तीन ह्चवीडा जोर सू दिया कै भैरू बाबै री पूतली उखड नै बारै आयगी ।

अत्रै पाडो चालण लाग्यो अर भेरु बाबो लारै-लारै
ठिरडीजण लाग्या । मारग मे माताजी रो यान पडतो हो । भेरु
बाबे रो आ दुरगत देख नै माताजी पूछयो—भेरु बाबा । ओ
काई रासो व्हैग्यो ? भेरु बोल्थो—तनै ठा कोनी देवी, तै फगत
यान माथे बैठ नै कोरा भावा घुमाया है, सेठा नै बेटा कोनी दिया ।
नी तो तनै ई ठा पड जावती ।

वसीयतनामो

एक करोडपति रै मरघा पछै, उणरी वसीयत सुणण
वास्तै सगळो परिवार भेलो विहयो । सगळा नै ई उम्मीद ही कै
घानै काई मिळैला । छेवट वकील लिफाफो खोल्यो अर वसी
यत पढणी सरु करी । लिरयो हो—म्हू म्हारै होस ह्वास मे
होवण रै कारण सगळी जायदाद बेव खाई है ।

सगळा उम्मीदवार हाथ मसळ नै हेटा बँठा ।

फेरू' आईजे

एकर एक ढाली रात रा पोतारें भूषड मे सूतो हो। रात आधी'क दळी व्हेला कें एक चोर मायनें आयो। खडबडाट विह्या सू ढोली री आख खुलगी। उण चार नें दख लियो। ताम पण वो चुनचाप सूतो सूता तमासो दखण लाग्यो। चोर अघार म भूषड रें च्याह मेर फिरग्यो, पण उणनें कठें ई की नीं साधा। छेवट एक पूर्ण मे सागरिया सू भरघोडी एक बोखी मादला मिळी। चोर माच्या, खैर सल्ला सागरिया ई सही।

उण ढोली रें माचें रें कनें पोतारो काबळो विद्याय न माथें मटकी ऊघाय दी। ढागी मीका देखर भट आळस मरोडण रो मिस कियो अर पसवाडा फेरतो थका माचें माथें सू गुडक न नीचें काबळें माथें पडग्यो। चोर घणी ताळ बाट जीवतो ऊभो रट्यो कें ढाली पसवाडो फेरें तो गाठडी बाध नें तेतीसा मनाऊ। उणनें बाट जावतो देख नें ढागी नें हसणो आयग्यो। वो डक डक करतो जोर जोर सू हमण लाग्यो।

उणरो हसणो मुणार चोर उतावळ मे नाठो। भूषड म ठोड ठोड थाभा लाग्योडा हा। अघारो होवण सू चोर रें माथ मे एक थाभो घाफळियो ह्बवीड करतोडो ! भचवीड मुण न ढोली बोत्यो—ठेर बेटा फेरू आईजे।

चोर दीडता दीडतो बोत्यो—धूड धारें सारें, घर री गाठ री काबळो ई धारी छाती मे वाळ नें जाऊ हूं फेरू पाछो आऊ सो गेलो थोटा ईज हू।

पाघडी भैस खायगी

जून जमाने की बात है। मारवाड में एक मुमद्दी हाकम हा। पक्का रिस्वतखोर अर अणू ता लालची। एकर वारी अदा लत में एक सेठ कोई जाट रै खिलाफ दीवाणी दावो पेम कियो।

सेठ नै इण बात की पक्की जाण ही कै हाकम साब रिना लिया दिया कोई काम करै ईज कोनी। सो सेठ पोतारी दुकान सू एक बढिया पाघडी लिजाय नै हाकम साब नै निजर कीवी, जिणमू कै फँसलो उणरै हक में होय सकै।

आ बात जाट रै काना पूगी तो उणनें घणी चिंता हुई। भाई सैण सू सलाह लीवी अर एक भैस लिजाय नै हाकम साब रै घरा बाध दी।

पेमी वाले दिन दो यू आसामिया अदालत में हाजर हुई। पेमी की वखत सेठजी हाकम साब नै याद दिरावता बोल्या—महारा पाघडी की लाज आपरै हाथ में है सा। हाकम साब सेठा रा इसारो समझया। उणा भट पडुत्तर दियो—पाघडी तो भैस खायगी सेठा। अर फँसलो जाट रै हक में दे दियो।

सेठ जी पाघडी पपोळता खाने व्हेग्या।

वारठजी वाली आगली

एकर एक बारठजी रें अठें कोई मारगू पावणो आयग्यो । आदमी की दीसतो वास्तो अर ठरकें वाळो हो, इण वास्तें बारठजी उणरी पूरी आगता सागता करण रो विचार कियो । उणनँ आठ कारो देय नँ प्राळ मे बिठायो ।

बारठजी रें घर मे मफा थाकैलो हो, सो पावणँ नँ बिठाय नँ वँ गाग मे गया । एक घर सू तासळी भरनँ दूध लियो, दूजोड घर सू माग नाग नँ खाड लावी अर तीजोडै घर सू दो च्यार टीपरिया गावो घी मायने नखायो । पछै दूध मे आगळी हिलावता थका पाछा पावण कनँ पूगा अर मू घी मनवार करता बोल्या — लिरावो हुकम !

पावणो सकीच करतो बोल्थो — अरे बाजीसा आ तकलीफ आप फिजूल देखी । म्हु ना कलेवो करण रें हेवा ई कोनी ।

बारठजी खरीका आदमी हा, मा वँ तासळी मे हाळँ हाळ आगळी हिलावता बोल्या—तकलीफ ता भाई संणा देखी है हुकम ! बाजीसा रें घर रो तो फगत आ आगळी है । इणनँ हिलावण मे कोई खास तकलीफ हुवँ कानी । इण वास्तें कोई विता करण जिंसी बात कोनी ।

बारठजी वाली कोथली

एक बारठजी ऊट फेरण रो घघो करना । ऊट माथे
अठी उठी भार पूळ लिजावता अर पोतारो गुजारो चलावता ।
एकर वै फिरता फिरता एक गाम मे पूगा । दिन आथमग्यो हो इण
वास्त उठे ईज रानवासो लेवण रो विचार कियो । वै एरु राज
पूत र घरा पूगा ।

बारठजी रे कने आटे री एक कोथली ही सा वा रोटी
बणावण नै मायने भेज दी अर वैवाय दियो के इण आटे मे सू
दो सोगरा उणरे वास्तै बणाय देवे । राजपूत रे घर मे काठो
पाकेलो आयोडो हो । अठे ताई के सीदे रा ई जादा पडता हा ।
इण वास्तै राजपूत री बेटी सोगरा बणावती वखत खासो भलो
आटो मायने सू काढ नै राख लियो ।

दो सोगरा अर बाकी र आटे समेत कोथली पाछी बारठजी
कने पूगी तो बारठजी बात नै ताडग्या । उण वखत वो राज
पूत ई बारठजी रे कने ईज बँठो हो । कोथली हाथ मे लिया
बारठजी एक दूहो कह्यो—

कोयळी तू वयू अणमणी,
 वयू थारो ढीलो गात ?
 के थन कुत्ता फफेडदी,
 के लाग़ा बाईजी रा हाथ ?

राजपूत ई बात नै समझगयो । उण देख्यो कै वारठजी
 स ग मुल्क मे भाड नै बदनाम कर देवेला । इण वास्तै उण मठी
 उठी सू आटो लाय नै कोयळी पाछी पूरी भर नाखी ।

पापड ताणी लावो साप

साळो अर बहनोई भेळा बंठा जीमता हा । साळो बहनोई
 सू मिळण नै आयोडो हो । खावण पीवण रो सगळी सामान कने
 ईज पडथो हो । बाता बाता मे बहनोई पापड परूसणो भूलग्या ।
 साळै नै पापड खावण रो मन म आई, पण मू डै सू किया कवै क
 म्हारं पापड खावणो है, इण वास्तै परूसो । उण तरकीब सू
 वात उछेरी—बहनोई सा, दसेक दिना पैली म्हारं घरे एक साप
 निक्कळघो—काळो भुजग । लावो इतरो क अठ सू लगाय नै ठेट
 उण पापड ताइ ।

बहनोई अट पापड परूस दियो ।

सूवां, नै सूवां ई नी

एक चोर कोई सेठ के अठे घण्टे दिना सू चोरी करणी चावतो । उण नै इण बात रो पतो नी लाग्यो कै सेठ रात रा सूवं कठै है ? घर मे सूवं है कै दुकान मार्यं सूवं है ? वो चीज वस्त मोल लेवण रो मिस करनै एक दिन सेठा कनै गयो अर पूछण लागी—सेठा आप सूवो कठै हो ? कदैई रात बिरात कोई चीज वरत री जरुरत पड जावै तो आपनै कठै सोघता फिरा ? सेठ ई उणरे मार्ये ऊपरला हा । वै उणरो उणियारो देख नै बात ताडग्या । वै बोल्या—भहारो सूवणो काई रे भाई ! भई सूवा हाटा मे, सूवा वाटा मे, सूवा नोहरा मे, सूवा घर मे अर सूवां, नै सूवा ई नी । चोर चुपचाप खाने व्हांग्यो ।

चालबाज मंगतो

एक मंगतो रोज आधो बण नै सडक रै किनारै बँठ जावतो अर आवतै-जावतै नै रुडी आसीसा देय नै भीख मागतो । अक आदमी रोज उण माग्ग सू दफ्तर जावतो । वो उण नै गरीब आधो समझ नै उणरै आगै पडघाँ कटोरै मे पैसा गेरबो करतो ।

पण थोडाक दिन पछे उण आदमी देख्यो क सागण वो ईज मंगतो एक दूजी सडक माथै पागळो बण नै बँठयो भीख मागै हो । उणनै आ देखर घणो अचू भो विह्यो । उण मंगतै नै पूछ्यो—काई रे इतरै दिन तो तू सफा आधो हो अर अब सफा सूझतो किया व्हैग्यो ?

मंगतो बोल्यो—दाता, आचो बण्या सू एक मोटो नुक-माण हो । लोग बाग कटोरै मे खोटा पैसा गेर जाता । इण वास्तै सूझतो व्हैणो पडघो ।

अठीनै क्यूं वली

एकर एक चौधरी री मा मरगी । चौधरी मा रे लारै चोखी कारज कियो अर एक वामण नै डोकरी रा फूल लेय नै हरद्वार भेज्यो ।

वामण देवता रो सासरो हरद्वार रै मारग मे ईज हो मो देवताजी तो सासरै मे जाय नै जमग्या । पाच-मात दिना ताई खूब माल मलीदा खाया अर मोज कीबी । डोकरी रा फूल वनै हा सो लिजाय न सासरै री नाडी मे ठरकाय दिया । इण भात वामण देवता पाछा आयग्या अर बात पण आई गई व्हीगी ।

एक दिन वामण देवता रो राम निवळग्यो सो आ बात गाम मे कोई आदमी नै कथ दी । उण आदमी लिजाय नै चौधरी न पोय दी । बात सुणर चौधरी नै घणी रीस आई । उण वामण देवता नै बुलाय नै कहयो—गत सुपनै मे म्हारो मा आई ही । उण मनै कहयो के आप उणरा फूल हरद्वार गगाजी मे नी घाल न मारग मे इज एक नाडी मे ठरकाय दिया । इण कारण उणन हाल ताई मुगती कोनो मिळी ।

वामण देवता रीसा बळता बोल्या—मुगतीज चावै ही ता अठीनै पाछी काई लेवण नै बळी ? उठै सू तो हरद्वार नैडो पडता हो । उणन उठीन ईज जावणो हो । डोकरी सफा मूरख ईज दीसै ।

सागरै तो बाई रै देहरै

घळी रै एक आदमी री बेटी सांचोरी मे नीएड काठ पर
णायोडी हो । एकर वो उण सू मिळण नै गयो । राखी पूनम नडो
आयोडी हो सो घर मे सेवा बण्योडी हो । सझ्या रा वो जीमण
नै बँठो तो उणरै भाणै मे ई मीठी सेवा परूसी । की तो अघारो
हो अर की घळियै सगळी उमर खेजडी री सागरिया ईज खाई
हो, इण वास्तै सेवा नै उण सागरिया समझली । मीठी मवा
खावण मे घणी स्वाद लागी—वो उणा रा वखाण करतो बोल्यो—
ए --है--है सागरै तो घणै ई दीठै, घणै ई खाधै, पण सागर
तो बाई रै देहरै ! भलै भलै भलै ! वाह रे सागरै वाह !

बाप री बात सुण नै बेटी सरम सू दोवडी व्हैगी ।

पेट में लोटो

रामद्वारं में एक बाबाजी अर वारो चेलो रंयनो । बाबोजी जीव रा काठा थला हा । अगई कजूस । एक एक पाई नै दाता सू पकडता । अठै ताई कँ मिदर में लाग्योडै भोग न ई बेन नै पैमा घड लेवता ।

चेल रो सुभाव बाबाजी सू सफा उल्टी हा । वो सुभाव रो खाऊ खग्नू अर लापरवाह हो । रामद्वारं में पीनळ रो टणको लोटो हा । चेलो उणन लेव न अठी-उठी जायवो करतो । एक दिन वो लोटो लेव नै तळाव मार्ग गयो । उठे भाग वूटी घोटी अर टीली दै जिसा टकारमा रडिया जमाया । नमै रो टर म वो लोटो उठ ईज भूलग्या ।

दो तीन दिना पछ चेल बाबाजी नै बहयो—गुरुजी लोटा ता कठै ई गुमयो दीस । बाबोजी उणरी लापरवाही नै आही तरिया जाणै हा । उणा ठीमरपणै सू पडुत्तर दियो—लोटा गुमयो तो की बात कोनी बेटा, लोटो तो पेट म सू निकळैला ।

चेल पूछयो—पेट में सू लोटो किया निकळैला गुरु-देव ?

बापे बहयो—आपा दो यू जणा नै फगत दो दिन उपवास करणो पडैता बेटा, पछे लोटो तो मर्तै ई प्राय जावला । बात सुण नै चेल रो सू डो उतरगयो ।

सिवजी वालो सख

एकर सिवजी महाराज समार मार्ये कोष कियो सो पीनारो मख बजावणी बढ कर दियो । सिवजी रो सख बाज्या बिना बरसात होवै नी, सो ससार मे काळ पढग्यो । मानखो घ न बिना घर दूजी जीवा जूण पाणी बिना पटापट मरण लागी ।

उणीज बखत सिवजी पारवती रे सागै फिरता फिरता मिरत लोक मे आया । उणा मारग मे देख्यो कै ठोड ठोड मिनख भरघोडा पढचा है घर जिनावरा रो तो पार ई कोनी । ठोड ठोड हाडका रा घेम लाग्योडा हा ।

पण एक ठोड आग आय नै देख तो एक करसो मफा सूखी घरती मे हळ खडतो निर्ग आयो । सकर-पारवती दो-पू जणा न घणो भ्रू भो विहयो । वै उण करसै रे कर्न जाय न बोल्या—
घरे गला, तू आ भ्रूनी मणन क्यू करै है ? इण सफा सूखी घरती मे काई निपजला ?

करसै हळ खडता खडता पडुत्तर दियो—मनै निपज रो अगाई फिकर नी है । मनै तो फिकर ओ है कै मू कठ ई हळ

खडणो पातरीज नी जावू । वस फगत इण कारण ईज हळ
खडू हू ।

करसै रो जवाव सुण नै भोळानाथ गतागम मे पजग्या ।
वै सोचण लाग्या के म्हू ई कठई सख बजावणो नी पातर जाऊ ।
अर उणा सख बजावणो सरू कर दिधो । सख बाजता ई मेह
बरमण लाग्यो । सगळो ससार निहाल व्हेग्यो ।

चोरखी तरकीब

स्काउट मास्टरजी स्काउटिंग री वलास लेवै हा कै प्राथ-
मिक सहायता रो पाठ पढावता उणा एक सवाल पूछ्यो—एक
नैनो टावर रमतो रमतो ताळै री कू ची गिट जावै तो बोलो, थे
काई करोला ?

सगळा ई एक दूजे रै मू डै कानी देखण लाग्या । छेवट
रमेस उतावळो होय नै बोत्यो—म्हू चारी मे सू वूद नै घर मे
घत्यो जाऊगा ।

जूनी फोटू

एकर एक स्कूल मे आखी क्लास रो ग्रुप फोटू ख ची जियो । फोटू रो कापिया तयार होय न स्कूल मे आई तो मास्टरणी क्लास नै फोटू गी कापिया मोल लेवण खातर समभावण लागी—बडा होकर जद थे इण फोटू न देखाला तो याद करोला—ओ गट्टू है, आज जज बणग्यो है, ओ लाटू है, आज सेक्रेटरी बणग्यो है, ओ रामू है जिको आज डॉक्टर है, आ मोहिनी है, आज एम एल ए बणगी है । सोचो कितरो मजो आवला !

लारली बँच माथै क्लास रो सँ सू बदमाम छोरो बठो हो । वो फोटू मे मास्टरणी री तस्वीर कानी इसारो करतो बोत्यो—आ म्हारी मास्टरणी ही, जिकी बापडी मरगी ।

अरज ऊंधी सुणी

एकर एक भारी उन्हाळें रो गामतरें माथें गयो । जेठ महीनै रो भोट तावडो अर दाभाळा देवती बळ-बळती लू । भारी खाको विलखो व्हेग्यो । चालतो चालतो मन मे केंवण लाग्यो—हे रणूचें रा राव ! धवळी घजा रा घणी ! अवार एक घोडो भेज दें तो किसोक नामी काम वणें ! झट टाग वाळ नै माथे चढ जाऊ अर बरगडा बरगडा करतो आगलें गाम पूग जाऊ ।

यू मन रा लाडू खावता खावता भाबी मौ एक पावडा आगें गयो कें मारग रें सें बीच भाडकें री छिया मे एक ठाकर घोडी लिया ऊभा । घोडी अवार ईज ठाण दियो हो सो बछेरियो कने ईज पड्यो हो । ठाकर तो वाट ईज जोवें हा कें कोई बछेरियो ऊचावण जोग मारगू आय जावें तो काम वण जावें ।

भाबी नै देख नै ठाकर मन मे घणा राजी व्हिया । वें बोल्या—तू ठीक आयो भाया । लें, इण बछेरियें नै ऊचाय नै घोडो आगलें गाम ताई पुगाय दें । घोडी मारग मे इज ठाण दे दियो अर म्हू एकलो हो सा चिता मे पडग्यो । तू आयग्यो, अबे की सोच नी ।

भावी वल्लेरिधै नै खार्ध मार्यं ऊ चाय नै चालतो चालतो मन मे विचार करण लाग्यो—म्हारै घणो रामसा पीर अरज सुणी तो खरी पण ऊ घी सुणी । घोडो मांग्यो तो चढण नै हो, पण दे दियो ऊचावण नै । डोकरो कोई काम मे उळ्ळयोडो व्हेना । पण खैर, की कोनी, अरज ऊधी-पाधरी सुणी तो खरी ।

मनोवैज्ञानिक इलाज

दिमाग रो इलाज पूरो ळिहया पद्यै मनोवैज्ञानिक डॉक्टर मरीज नै कह्यो—मनै खुमी है कै आप ठीक व्हेग्या हो । अय आप घरा जाय सको हो ।

मरीज बोल्यो—म्हारी वैन नै ई आपरं कनै भरती करावणी है । उणरी विमारी इण भात है कै वा सोर्व कै वा मुरगी है ।

—तो उण नै पेलीज ब्यू नी लिझाया ? अवार ताई तो वा थार सागै री सागै ठीक व्हे जाती । डॉक्टर कह्यो ।

मरीज बोरयो पण साची घात आ है डॉक्टर साव, फं म्हानै अडा री जरूरत ही ।

एक कोस रो गबीड

एकर एक भील अर भीलही कोई दूजें गाम जावता हा । असँधो मारग अर उहाळ रो रुत । चालता-चालता दो-यू जणा नै काठा थाकैलो आयग्यो । पण छेवट तो ठायें पूगा छूटको हो । इण वास्तें ज्यू त्यू करनै पग ठिरडता वै वूग्रा जावता हा । थोडाक आगें गया एक मारगू वानै साम्हो धकियो । भीलही उतावळी होय नै उणनै पूछण लागी—बापसी, ओ आगलो गाम अठें सू कितरोक आगो है ?

मारगू बोल्यो—च्यारेक कोस ।

भील नै भीलही रै सवाल-जवाब माथें रीस आई । वो मन मे केवण लाग्यो— इणसू चुपचाप तो चालीजें कोनीं अर हर आवतें जावतें नै की नै की पूछनीज रेवैला ।

थोडाक आगें गया एक दूजो मारगू फेरु वानै साम्हो धकियो । भीलही उणनै फेरु वो रो वो सवाल पूछ्यो—बापसी, वो आगलो गाम अठें सू कितरोक छेटी व्हेला ?

मारगू बोल्यो—पाचेक कोस ।

भीन नै अबकाले अणू ती रीस आई । वो बोल्पो—लै राड गबीड एक कोस रो । च्यार कोस रा पाच कोस व्हेग्या । थारं वाप नै नी पू द्रघो व्हेतो तो एउ कोस तो नी वधतो । अब फेरू पूछजै कोई नै ! भीलडी वापडी काई पडुत्तर देवती ! चुपचाप चानण लायी ।

तनै कुण बणायो ?

तीन च्यार टावरिया बैठा पोन-पोतारै जनम री बाता कर हा । एक जणो बोल्पो—महू तो अस्पताळ सू आयो । दूजाडो बोल्पो—मन डाक्टर देयग्यो । तीजै बतायो—मनै तो कोई चील छात मार्ये गेरगी । चौथोडो चुपचाप बैठी हो । उननै यू बठो दख ते सगळ्हाई पूछण लाग्या—तू बोलै क्यू नी रे, कुण बणायो ?

वो छोरो होळ सीक बोल्पो—म्हारा मा-वाप तो गरीब है सो मनै तो घर मे ईज बणाय लियो ।

गामठी री चतुराई

एकर एक गामठी आदमी कोई मोटै सहर मे पूगो । उठै उण एक डीगी सतखडी हवेली देखी तो आख्या फाड फाड नै उणनै निरखण लाग्यो । इतरैक मे एक गुडो उठीनै सू फिरतो-फिरतो निकळ्यो । उण, उणनै आख्या फाडर हवेली निर खता देख्यो तो वो उणरै कनै भायो अर उणरै खाधै माथै हाथ घरनै बोल्थो—बाई करै रे भाया ?

—हवेली देखू हू ।

—किसो खड देखै है ?

—तीजो खड देखू ।

—तो निकळ तीन रुपिया ।

—क्यू ?

—क्यू काई, आ सरकारी इमारत है । इणनै देखण रो ई टेक्स लागै । एक खड देखै तो एक रुपियो दो खड देखै तो दो रुपिया अर तीन खड देखै तो तीन रुपिया ।

उण तीन रुपिया काढ नै गुडै नै दे दिया । गुडै उठै सू तेतीसा मनाया ।

गामठी आदमी मन मे राजी होय नै कवण लाग्यो—लोग-वाग केवै के सहर रा मिनख हुस्यार होवै, इणनै तो म्है ई बोफो बणाय दियो । म्हू देखै तो ठेट सातमो खड हो अर रुपिया इणनै तीन ईज दिया ।

अधारे मे देख्यो कानी

पावणा रे वास्ने लायोडो मिठाई मे सू दो लाडू बचया ।
मा उण लडूवा नै लेय नै कोठे मे धर दिया । उमा रो भाई पप्पू
चाटोक्रुडो हो, उण वे लाडू धरता देख निया हा । दिनुगे उणग
मा कोठो खोल्यो तो दो री ठीड एक लाडू मायने मिल्यो । वा
समझगी के ऐ काम पप्पू रा है । उण पप्पू नै बुलाय न पूछया—
पप्पू काले म्हे कोठे मे दो लाडू राख्या हा अर आज एक ईज किया
है ? पप्पू धबरीज्योडो बोल्यो—मम्मी अधारो हो सो म्हे भो लाडू
देख्यो कानी ।

चोरा नै जोकारो

एकर एक पुलिस थानेदार दो चोरा नै पकड़ नै अदालत
मे हाजर किया । अदालत उण चोरा रा नाम पूछया तो थानेदार
बताया—बेनरजी अर चेटरजी ।

जज रीसा बढतो बोल्यो—हरामखोर चारिया रा घषा
करे अर नाम रे आगे जो लगाव । लिखो मु सीजी इणारा नाम—
बेनर अर चेटर ।

नेता रो स्वागत

मुनार रो बेटो प्रोळ मे बँठो गहणो घडतो हो अर उणरो बाप मायने बँठो रोटी जीमतो हो । जितरेंक तो चुणाव रो मौसम होवण सू एक नेताजो पोतारें चमचा मार्गें वोट मागण नै आया ।

मुनार माय नै बँठे की खडवडाट मुण्यो तो छोरें नै पूछयो—
काई बात है रे फूलिया ?

छोरो हथौडो फूटतो बोल्यो—भाईजी नेता आया है, वोट मार्गें है ।

मुनार की कम सुणतो । उण सुण्यो कं कुत्ता आया है, गोट मार्गें है । वो उतावळो होय नै बोल्यो—मचकावैनी रें हथौडे रो सो पेडी चढणो भूल जावै । सगळी ठोड भिस्टवाडो कर नाख्यो हारामखोरा ।

बेटा पाछा जोर सू बोट्यो—नेता आया है भाईजी, नेता । मुनार पडुत्तर दियो—अरे सुण लियो क्यू बवाळा करे है । मू बोलो जरूर हू पण बोफो फोनी हू । एक बार कैंप ता दियो कं कुत्ता नै फूट नै काढ दे अर जे थामू नी निकळें तो टेंग्रा मूं आवू हू अगार ।

नेताजी देख्यो चोगो स्वागत गिह्यो । अर्थ अटें गू आगण मे ईज सार है ।

चोखी सलाह

एक एम० एल० ए० साब दूजी वार पाछो चुणाव सटण रो मतो बियो । वै पोतारै चुणाव प्रचार म निबळघा । एक गाम मे पूगा ता उठै मभा करने भागण करण लाग्या—भाईदा, पांच बरम तो जाता करता बीतग्या । की ठा ई कोनी पटघो । म्हु घारी पूरो सेना करणी चावै हो पण कई कारणों सू कर कोनी सकयो । भववाळै म्हु घासू पयकी वायदा कर वं घारै गाम मे एक भस्प ताळ भर एक डाकघर जरूर तोलाय दूना । उम्मीद कर वं आप सगळा ई जणा मने सेवा करण रा मोको जरूर दिरावोला ।

सभा मे एक भागळजीभा बँठो हो । वा सातो होय नै बोल्या—
एम० एल० ए० साब, मोको तो म्हु आपनै पूरै पाप बरसा रा दिया हो । पाच बरस घोडा कानी व्हे । इतरै बरसा मे तो आप घारै ज्यू ई कर सकै हा । पण म्हा ता भा सुणी है कै इतरै बरसा मे ई आप पोतारै बगळो ई कोनी बणा मय्या तो पछै आप म्हारै भठे भस्पताळ भर डाकघर काई बणावोला ? ऐ घघा तो कोई राती भारया वाळा ईज कर मक । आपरै बस रो ओ रोग कोनी । इण वास्तै म्हारी सलाह मानो तो अवै आप भाराम ईज करावो ।

जादूगर

पाच वरस रो पप्पू सक्ष्या रो स्कूल सू घरा आयो तो पोतारै बाप नै कवण लाग्यो— पापा पापा ! आज म्हारै स्कूल मे एक इसो जादूगर आयो कै जिको काच रा टुकडा अर लोह रो पत्तिया खायग्यो । थे कदैई इसो जादूगर देख्यो पापा ?

बाप बोल्यो— म्हें तो कई जादूगर दीठा है बेटा । आपणें इण मुल्क मे जादूगरा रो कमी कोनी । अठै तो एक सू एक भाला जादूगर मौजूद है । थू तो काच रा टुकडा अर पत्तिया खावण रो बात करै, पण अठै तो इसा इसा जादूगर है जिका थारै स्कूल रो सगळी टाट-पट्टिया खाय जावै । मेज अर कुरसिया तक डकार जावै ।

—मेज नै कुरसिया ई खाय जावै / अचू भै सू पप्पू रो आख्या फाटीज रैयगी ।

—हा, हा बेटा ! बाप बोल्यो—मेज अर कुरसिया काई मोटी बात है ? बडा-बडा जादूगर तो टुका बद सिमेण्ट खाय जावै, बोगिया बद भाठा अरोग जावै अर मौको पडद्या पूरी सडक रो सडक डकार जावै ।

—पापा ! मोटो ब्हिया म्ह ई जादूगर वणू ला ।

—हा बेटा, तनै सडक खावणियो जादूगर बणावाला ।

फेमली रुलगी

एक ठाकर चुणाव म उभा विह्या अर जीतग्या । एम० एल०ए० बणता ई जैपुर रा चबकर चालू व्हैग्या । एक पग गाम मे तो दूजोडो जैपुर मे । ठाकर रै ठकराणी हर बलत मादी रैवती इण वास्त बे जैपुर जावता तो ई वारो जीव तो धरै ईज भमतो ।

दुकाळ रो बरस हो । ठोड-ठोड सडका बणती ही । गाम रा सगळा ई मिनख सडका मार्य लाग्याडा हा । ठाकर काम खोलावण म अर मिनखा नै काम मार्य लगावण मे पूरो रस लेवता ।

एकर व जैपुर जाय नै पाछा आयातो टेसण साथ उतरता ईज वारै गाम रा पचाम माठेक आदमी, जिका सडक साथ काम करै हा, वाने मिळग्या । अर मिळता ईज बाब्या- ठाकर सांव रावळे तो जैपुर पधारग्या अर लारै फेमली रुळगी ।

—फेमली रुळगी ? ठाकर रै मन मे डबको पडचो ।

—हा घणिमा, रावळे तो जैपुर बिराजता हा अर लारै फेमली अगाई रुळगी । मेट, ओवरसियर अर एक्सीशन मगळा ई मिळ नै तीन हपता रा पैसा खायग्या अर म्हानं अगूठो बनाय दियो ।

ठाकर बात नै समझग्या । बाब्या—आगा बळो रे डोफा, फेमली फेमली करने म्हारो ता नमो ई उतार दियो । फेमिन वरक ब्यू नी बोली पाघरो ई ।

मैं कुण हूँ ?

एक छोकरो बलास मे उदास बिहयोडो मू डो उगा ने बँठो हो । मास्टरजी उएने पूछयो—गोपाल, काई बात है ?
भाज मू अणमणो बिहयोडो कियो बँठो है ?

गोपाल बोल्यो—म्हारे घरे म्हारी मा अर बाइ ने घास-सरी मे लडाई व्हीगी, माट साव ।

—तो इणमे अणमणो होवेँ जिसी बाट बाट है तेरे ?
सगळे घरा मे यू ईज चाले । भेळा पढ्या तो बाट है बाट है—
मास्टरजी कहयो ।

—पण म्हारी मा ने बाट बाट है तेरे की बाट है तेरे
गधेही है ।

—तो काई व्हीयो ने ?
लडाई में किसा लाट व्ही है ?

म्हूँ काईं पहरूँ ?

एक स्कूल मे तीन मास्टराणिया काम करे ही । स्कूल में छोरिया छोरिया रे मते रमती अर वै तीनू जणिया बाता रा पटीहा पाडती अर मौज करती ।

एक दिन उणा आपसरी मे ते कियो के काले तीनू जणिया उणीज रग री साडिया पहर नै आवेला जिण रग रा वार पति रा बाल है ।

एक जणी बोली—म्हारै पति रे माथे रा बाल एकदम काळा भरग है, इण वास्तै म्हूँ तो काले काळै रग री साडी पहर न आवू ली ।

दूजोडी बोली—म्हारै उणा रा बाल तो सफा सफेद है, इण वास्तै म्हूँ काले सफेद रग री साडी पहर नै आवू ली ।

तीजोडी अणमणी बिहयोडी ऊभी ही । उणने दोन्यू जणिया पूछयो—काई बाई तू किसै रग री साडी पहरैला ? वा होळै-होळै बोली—काई बतावू बाई, म्हारै तो उणा रे माथे मे बाल ई कोनी । म्हूँ अबै किसै रग री साडी पहरूँ ?

एक जणी हसती थकी बोली—बाल कोनी तो काई छैगयो । माथे पर टाट तो है क ? इण वास्तै तू लाल रग री साडी पहर लीजै ।

ईनाम

एक एक स्कूल में इम्पेक्टर माव मुद्रायनी करण नै गया । वँ फिरता फिरता भूगोल री क्लास में पूगा । क्लाम में मास्टरजी लडका नै स्काटलैंड ब्राउन की बनावै हा । इण वास्तै उणाज प्रसंग में इम्पेक्टर माव लडका नै पूछयो—बनावो देखू, स्काटलैंड री राजधानी री नाम काई है ?

सगळा ई लडका एक दूजै रै मू डै कानी देखण लाग्या । इम्पेक्टर माव नै बडो घनू भो विहयो कँ पूरी क्लास में एक लडको ई स्काटलैंड री राजधानी रा नाम कौनी जानै ।

उणा कहयो—जिको लडको स्काटलैंड री राजधानी री नाम बतावैला, उणनै ईनाम दिया जावैला ।

इणरै पछ एक एक करन सगळा ई लडका नै ऊभा किया । पण कोई पडुत्तर नी दे सकयो । छेवट छेनी वँ च माथे बँठोडै एक तगडै सीक लडकै नै ऊभो कियो अर वो ईज सवाल पूछयो । लडको नीचा माथो करन होळै सीक बोल्यो—मन क वेरा ।

जवाब सुणता ई इम्पेक्टर साव गुम बहग्या अर माया हिनायता बोल्या—यम यस ऐडिनवरा ऐडिनवरा ! मिट डाउन मिट डाउन ! अर उण टोट नडकै नै ईनाम मिळग्यो ।

जै गोपाल जै गोपाल

इस्पेक्टर साब उण स्कूल सू रवाने होय नै कोई दूजी स्कूल मे पूगा । एक क्लास मे हिन्दी पढावणिया मास्टरजी लडका नै राम कथा मे धनुस तोडण रो प्रसंग पढावै हा । इस्पेक्टर साब रे उण क्लास मे बळता ई मास्टरजी फुरती सू आगली वै च माथे बढोडै एक लडके नै पूछ्यो—बता सिबजी रो धनुस कुण तोड्यो ?

सवाल मुणता ई लडको घबरीजग्यो । मास्टरजी उण कानी करडी निजर सू देरयो तो वो रोवण लागग्यो । वो रोवता-रोवता बोल्यो—माट साब, म्हैं तो धनुस नी तीड्यो । म्हारै बाप रो सौगध, म्हैं तो धनुस दीठो ई कोनी ।

मास्टरजी नै अणू ती रीस आई । उणा उणनै ब च माथे ऊभो कर लियो । लडके नै रोवतो देख नै इस्पेक्टर साब नै दया आयगी । उणा मास्टरजी नै कह्यो—ओ लडको क्वै क्वै उण धनुस नी तोड्यो तो पछ आप इणन वै च माथे ऊभो बयू कर दियो ?

इतरैक मे हेडमास्टरजी उठीन पधारग्या । उणा सगळी

बात सुण नै लडकै नै पुचकारता थका कहघो—अरे रोवै बयू है रे खूटोडा ! धनुम टूटगयो तो गयो म्हारै बाप सागै । स्कूल रै एक्टो वीटी फड मे सू दूजो बणाय दाला । इण मे रोवण री काई बात है ?

मास्टरजी माथो कूटता मन मे कहघा—व्हैगयो इसै मह कमे रो कल्याण ! ज गोपाळ जै गापाळ !

छुट्टी रो दिन

स्कूल मे बैठघा दो टावरिया बाता करे हा । एक जणै दूजोडै नै पूछघो—तू कद जनम्यो हो ?

वो बोल्यो—रविवार नै ।

पेलडै कहघो—हट भूठला ! ओ किया व्है सकै ?
रविवार नै तो छुट्टी रेवै ।

अंग्रेजी में पढ़ाए

एक बगलें री रसब्राळी खातर एक कुत्तो पाळघोडो हो । कुत्तो खाणको व्हियोडो हो सो असेधें मिनख नें तो मायन बडना ई परुड लेवतो । मालिक कुत्त री इण आदत सू हैरान व्हियोडो हो इण वास्तें दिन री बयन उणन बाध नें राखतो ।

एक दिन दुपैर री बखत बाई मिळण वाळो आयो अर सजोग री बात कें भूल सू कुत्तो उण दिन छूटो ईज हो । इण वास्तें फाटन रें मायने वळना पाण भुसतो थको वो उणरी पीडी पकडणने तासकियो । आवण वाळो की मावचेत हो, इण वास्तें भीत माथें चढग्यो । नो तो सागैडो स्वागत व्हे जातो ।

कुत्तें नें भुसतो सुण नें बगलें रा मालिक बारी आयो अर मेहमान नें भीत माथें ऊभो देखने हमतो थको बोळ्यो—कुत्तें आप नें अंग्रेजी में सवाल पूछ्या अर आप की पढ़ाए कोनी दिया, इण वास्तें आपने भीत माथें चढणा पडयो ।

मेहमान अचू भें सू बोळ्यो—कुत्ता अर अंग्रेजी ? आ काकर ?

घर-धनी कहघो—कुत्त आवता ई आपनै पूछघो—
 who ? who ? (हू ? हू ?) पण आप की समझ्या कोनी । पछे
 इण पूछघो—How ? How ? (हाऊ ? हाऊ ?) तोई आप
 की उथलो नी दियो । जे आप पाछो अग्रेजी मे पडुत्तर दे देवता
 तो आपनै भीत मार्ये नी चढणो पढतो । खैर, अब नीचा पधार
 जाओ ।

दान री कीमत

एक दानी आदमी सबक मार्ये जूता रा कस्सा बेचण वाले
 छोरै नै मदद देवण री नीयत सू बिना कस्सा लिया ई रोजीना
 दम पैसा झिलाय देवतो । एक दिन जद वो दस पैसा झिलाय नै आगे
 बध्यो तो फेरी वाले छोरै लारे दौड नै उणरो हाथ पकड लियो ।

दानी आदमी बोल्यो—कोई बात कोनी, म्हनै कस्सा री
 जरूरत कोनी । म्हू तो यू ही पैसा देवू हू ।

—पण हजूर ! छोरै बोल्यो—आज सू कस्सा री कीमत
 पनरै पैसा बहेगी है ।

स्याणी छोरी

मिठाईं री दुकान माथें एर स्याणी मी छोरी पैठी मिठाईं वेचें ही । जितरें ता एर गिराव पोतारी नैना छोरी सागें उठें आयो । उण व्हचो—देख वेटी दुकान माथें वेठी छारी कितरी स्याणी अर मोवणी है । मिठाइया रा थाळ रा घाळ उणरें मू डागें भरधा पडधा है, पण मजाल है एक दुकडो ई उठाय नें मू डें म घाल लें । अवार इणरी ठोड तने मिठाईं होवें तो तू थू रेंय सकें ?

इणरें पछें उण गिराक दुकान वाळी छोरी नें लाड मू पूछचो—तयू ए वाई, इतरी मिठाइया थारें मू डागें पडो है, तने खावण री मन मे कानी आवें वाई ।

छोगी बोली— खायनें काई करू ? अठें तो इतरी जिनसा है कें वानें चाटता चाटता ई म्हारो तो पेट भरीज जावें ।

वालै कुण है

डॉक्टर कपूर दिन भर गो काघो विहयोडो सइया रा घरा पूगो तो भाग पी, बल्लाकद खाय नै पोतागे बिस्तर सभालघो । थोडी क देर मे टेलीफोन री घटी वाजी । बिस्तर मे पडचा-पडचा ई डॉक्टर पोतारी लुगाई नै कहघा—बोत दे कै म्हु बरै गयोडो हू । पण कोई अणू तो सीरियस केस हुवै तो म्हु कैवू ज्यू बोल दीजे ।

बातचीत करण सू जाण पडी कै केस साच्याणी सीरियस हो । इण कारण डॉक्टर धीरै धीरै बोलतो गयो अर वारी लुगाई फोन माथै बतावती गई । मगळी हिदायता सुण्या पछै फोन करणियो कहयो—घनवाद मिसेज कपूर आपनै । पण एक बात पूछ कै जिको आदमी आपरै सागै बिस्तरँ माथै उठो बोलै है, वो डॉक्टरी पाम तो है के नी ?

नौकरी मे खललल !

राजपूताने मे देवी रियासत रै बखत री बात है । उण बखत रियासता मे पढाई रो सिलसिला की कमती हो इण कारण रियासता मे बारलै प्राता रा लोग आय आय नै नौकरिया म भरीज जावता । इणनै रोकण रै वास्तै एक रियासत तै कर लिया कै रिमासत री सरकारी नौकरी मे फगत उठै रा मूळ वासिदा नै ईज लिया जावेला ।

इण वास्तै भरती करती बखत इण बात री पूरी जान पडताळ व्हेती कै उम्मीदवार कठई बारलै प्रात रो तो नी है । उण नै भात भात रा सवाल पूछ्या जावता अर इणरें सागं उणनै एक वाक्य बोलण रो कह्यो जावतो—ओलो देखाणी व्हाळो बर्धे खळळळ ! खळळळ ! खळळळ ! अमली उम्मीदवार जिको राज-पूतान री रियासत रो वासिदो व्हेतो वो तो ठीक उच्चारण कर देवतो । पण नकली उम्मीदवार बोलतो—वाल्हो बेंवै खललल ! खललल ! खललल !

अर इटरव्यू लेवणियो अफसर उणन कैवतो—तो भाया थारी नौकरी मे ई खललल ! खललल ! खललल !

हिम्मत री कीमत्

एकर एक लुगाई पाणी भरण नै तळाव माथें गई अर पग चीकलवा सू तळाव रै मायनै पडगी । तळाव रै तीर माथें ऊभी भीड मे सू एक आदमी तुरत गठो लगायो नै उणनै बारे काढ दी ।

बात फूटता ई तळाव री पाळ माथें मेळो मचग्यो । सगळा ई उण आदमी री तारीफ करण लाग्या । कैवण लाग्या—वाह रे वाह ! मरद हुव तो इसो हुव । नी तो बापडो आ लुगाई तो आज मर जावती ।

इतरै क मे वो आदमी पोतारा कपडा निचोय नै रीस मे तपोळ विहयोडो उठें आयो अर कैवण लाग्यो—कुण है वो नालायक हरामखोर, जिण मनै तळाव मे धक्को दियो ? म्हू उणरो लोही पी जाऊला ।

फेरा-फेरी सू ई गई ?

एक डोकरी रै चोरी करण रो सुभाव हो । वा जठे कठे ई जावनी, आख टाळो करनै नैनी मोटी चीज अटाय लेवती । उणर दो मोटघार बेटा अर सै सू बडी परणायोडी एक बेटी ही । बेटा उणनै समझायबो करता पण डोकरी पोनारी आदत सू लाचार ही । छेवट बेटा ई तितना छोड दी । उणा मन नै समझाय लिपो के इणनै की कंवणो फिजूल है । कारण के पडघा ज्यारा सुभाव, वै जासी जीव सू ।

एकर डोकरी री बेटी रै घरा व्याव मडघो सो डोकरी रा बेटा बाई रै माहेगे लेयनै जावण रो मतो किया । डोकरी बोली के म्हू सागै चानू ला । बेटा बोल्या—सागै चालण मे तो कोई बात कोनी, पण थारो सुभाव है खराब अर आदत सू तू है लाचार, सो कठे ई गिनायता मे स्यान गुमावैला ।

डोकरी बोली—म्हू इसी गेली थोडी ई हू, जो घर री स्यान गुमावू ला । बेटा उणनै साथ लेयग्या । पाच सात दिन उठै रहधा अर व्याव रो काम निवडया मान सागै लेयनै पाछा घरा आया ।

छोटोडो बेटो ऊठ माथै सू बोरो उतारण लाग्यो तो मायनै
सू पाच दसेक थपड़िया निकळी । वो तुरत समझ्यो कै ऐ काम
उणरी मा रा है । टो यू बेटा डोकरी नै लडण लाग्या तो वा रीसा
बळती बोली—ये चोरी करण रो ना दियो हो । म्हु चोरी करण
सू रही तो काई फेरा फेरी सू ई गई ?

सावल लगाय दू

गामठी आदमी रो छोकरो म्हर देखण नै गया । उठै वो
मोटर गी चपेट मे आसग्या जिण सू उणरै थोडी घणी लागी ।
वो घरा पूगो तो उणरै बाप उणन सगळी हुकीकत पूठी अर पछे
सहर मे रवणियै एक वकील न कागद लिखथो—काले आपर सहर मे
५३७२ नंबर री मोटर म्हारै छोरं रै थोडी लगाय दी है । आप
किरपा करनै निग कराईजो कै मोटर रो मालिक वूण है । जे कोई
मालदार आसामा हुबं तो म्हु छोरं रै थोडी सावल लगाय दू ।
मुकद्दमो आपनै ईज लडणो है, सो की कम दीखं तो विगतवार
समाचार लिखजो ।

परदेसी अर कू जडो

एकर एक परदेसी फिगतो-फिरतो बजार में गयो । उठे एक कू जडो बैठयो माग भाजी अर फल फूल बेचें हो । परदेसी एक फल कानी आगळी करता कू जडे नै पूछयो—ओ काई है रे ?

—आ सेव है साब । कू जडे जवाब दियो ।

—सेव ? इत्ती सीक ? म्हारें उठे तो इतरी मोटी मोटी सेवा हुवे ।

—अर ओ काई है ? परदेसी फेरू पूछयो ।

—ओ ? ओ चीकू है साब । कू जडे कहयो ।

—चीकू ? ओ चीकू ? म्हारें उठे तो चीकू इतरा मोटा मोटा हुवे । परदेसी बोल्यो ।

—अर ओ काई है ? परदेसी फेरू पूछयो ।

—ओ केळा है । कू जडे लापरवाही सू कहयो ।

—अरे, ओ केळा ? म्हारें उठे तो केळा इतरा मोटा मोटा हुवे ।

कू जडो ममभगयो के लेणो करणो तो की है कोनी अर सू ई फालतू भिकाळ करे । गप्पीनास पोतारें उठे री हरेक चीज न मोटी बतावे अर आपणी चीज नैन नी बतावे ।

अवकी बार परदेसी एक टणक मतोरें कानी इमारो बरतो बोल्या—आ काई है ?

—ओ अगूर है । कू जडो रीसा बळतो बोल्यो । परदेसी चुपचाप खान बहैयो ।

पोलिंग अफसर

चुनाव रो मौसम हो सो पोलिंग अफसर एक पोलिंग टेसन माथे चुणाव करावें हो । कमरें मे भीड खासी ही अर वारें ई लावी लेंग लाग्योडी ही । सगळो पोलिंग रो काम ढगसर चालतो हो । इतरें क तो एक लुगाई लेंग तोड नै वारें निकळी अर सगळा सू आगें आय नै वोट नाखण री कोसिस करण लागी । पोलिंग अफसर उणनै धुरकार दी । इण माथे वा रीसा बळ नै वोट पोलिंग अफसर री मेज माथे पटकता केंवण लागी—ओ बळियो थारो वोट, म्हारें भावें भलैई चूल्है मे नाख दीजो । अत्रे तो पोलिंग अफसर बगन बैठा हो, देख लिया । सइया रा रीटी जीमण नै घरा पधार जाईजो । वा उण पोलिंग अफसर री लुगाई ही ।

वतल

रेलगाडी रै डिब्ब मे बैठधा सगळा ई मुसाफरा नै बापसरी मे बातचीत करता देख नै आम्ही माम्ही बैठधा दो आदमी पण आपस मे वतळ सरु कीवी -

—आप कठै बिराजो ?

—जैपुर ।

—जैपुर तो मूँ ई रैवू ।

—मूँ बनीपारक मे रैवू ।

—म्हारे सी टाईप रो मकान है ।

—मी टाईप रो मकान म्हारे पण है ।

—म्हारे मकान रा नबर ८५४ है ।

—म्हारे बगलै रा नबर ई ८५६ है । आगती पागती बैठधा लोग घणै चाव सू वारी बार्ता सुणै हा । एक जणै अबरज सू कहघो - वाह साब कमाल है । आप दो यू जणा एक ई सहर, एक ई गळो अर एकीज नबर रै मकान मे रैवो पण एक-दूजै न पिछाणो ई कोनी ।

उणा जवाब तियो - पिछा णा बयू कोनी ? म्हे तो बाप बेटा हा । टाईम पाम करण खातर वतळ करै हा । डिब्ब मे जद सगळा ई एक दूज सागै बाता मे लाग्योडा हा तो म्हे गुु गा भूु गा बयू बैठता ?

मम्मी दे देसी

दुपैर री वेळा ही कै घर म कोई पावणा आया । पाच वरस री ऊमा नै उणरी मा पोतारै कनै बुलाई अर कह्यो—सामलै हलवाई काकै रे अठे सू आघो किलो मिठाई लेय नै आव, बेटी ।

ऊमा बोली—मिठाई रा पैसा मम्मी ?

मा कह्यो—तू कैय दीज कै म्हारी मम्मी आय नै दे देला ।

ऊमा दौडती दौडती गई अर हलवाई काकै कनै मिठाई तोलाय ली । खाना होवण लागी तो पसा याद आया, बोली—काका मिठाई रा पैसा कितरा ? हलवाई ऊमा रो लाड राखतो सो बोल्यो—एक चुम्मी ।

—तो मम्मी आय नै दे देसी ! ऊमा कह्यो अर दौडती-दौडती घरा जाय नै पावणा रे मू डारंग ईज मा नै सगळी हकीकत सुणाय दी ।

ठडी चाय

एक छोकरो हयलीजतो हो, इण कारण वो घटक घटक नै बोलतो । जिण वखत कोई मेहमान आयोडो व्हेतो अर वो इण ढग सू बोलतो उण वखत उणरै बाप नै घणी रीस आवती । एक दिन इसो ईज सजोग वणायो । उणरो बाप कोई मेहमान साग बारली बठक म वेंठघो हो कै वो मायनै सू आयो अर कैवण लाय्यो पा पा ! पा ..पा ! च...च .चाय.. ठ ठ ठडी व्हेरी है अर म म म मम्मी ग ग.. ग ..गरम व्हेरी है भा...आ ..भाप ..म म ..म मायनै पधारो । बाप रीसा बळतो वाल्यो—यू ब्रैक लगा लगा नै क्यू बोलै रे देवकूप !

मेहमान हसतें थकें कहघो—इण वास्तें क कठई एक्सीडेंट नी व्हे जावें ।

मुलजिम अर वकील

एक मुलजिम अदालत मे बयान देवै हो खिरोधी पख रो वकील उणने सवाल पूछ पूछ नै हैरान कर दियो । छना पण वो हिम्मत सागै सवाला रा जवाब देवतो गयो । वकील उणने पूछघो—थै कदैई ब्याव कियो ?

—हा हजूर एकर कियो ।

—किणरै सागै कियो ?

—एक लुगाई रै सागै कियो ।

—कठे ई सुणघो है कै ब्याव आदमी सागै ब्हिया करै ?

—क्यू नी हुवै हजूर, म्हारी बैन रो ब्याव एक आदमी सागै ईज हुयो है ।

मरीज री मुसीबत

पेट री आपरेसन कराया पछे एक मरीज पोतारै कमर म सूतो हो । उणरै कने निरा ई मिळण वाळा बैठघा हा । वै डाक्टरा री भूला माथे बाता करण लाग्या । एक जणे बतायो के एकर एक डाक्टर पेट री आपरेसन करती वखत पोतारो चाकू मरीज रै पेट मे ईज राख दियो । काम निवडघा मू मगळी ठीड सोधयो पण कठे ई पतो नी लाग्यो । छेवट पेट रा टाटा पाखा खोल्या तो चाकू मायन मिळगयो । दूजाडे बनायो के इणोज भात एक डाक्टर री भूल मू क ची मरीज रै पेट मे रैयगी ही । तीजे बनायो के एकर चिमटो मायने रैयगी सुणी ही ।

इतरके मे आपरेसन करण वाळो डाक्टर उठे आयो घर केवण लाग्यो—म्हारो हेट नी लाध रह्यो है, आप मे सू किण ई दख्यो तो कोनी ?

भा बात सुणता पाण मरीज तो बेहोस व्हेग्या ।

डाक्टर ने बडो अचू भो विह्यो । उण कने बैठघा लोणा न पूढ्यो—आप इणने की खावण-पीवण न तो नी दे दियो । लोणा ना देवता सगळो हकीकत बताय दी ।

डाक्टर हस हस ने दालडा व्हेग्यो ।

जै सीताराम कहसी

लादड़ गाम रो रँवासी एक सत रोज बस्ती मे आटो मागण न जावतो । घर-घर जाय नै 'सीताराम !' कहतो अर चिमटी-चिमटी करता ई आटै री चरी खबोड नै घग घावतो ।

लादड़ रे ठाकर रँ रावळै मे काठो थाकँलो आयोडो हो । हालन अठै ताई वँगी कै माझ-सवार रा ई जादा पडण लाग्या । एक दिन सत घाटो मागतो-मागतो रावळै मे पूगो । उण दिन रावळै मे उपवास करण री नोवन आयोडी । सत प्रोळ मे जाय नै जै सीताराम कही । डावडी उठै ईज ऊभी ही मो चरी, लैयनै मायनै गर्ड । चरी थोडी सीक आधी ही । पण रावळै सू चरी पाछी वारै आई तो सफा खाली ही । खाली चरी सता नै पकडाय दी ।

सत कोई नै बात नी कही । पण उण दिन सू रावळै मे घाटो मागण नै जावणो वद कर दियो । ठाकर नै घणी रीस आई । उणा सत नै बुलायो अर गरजता थका कहयो - सता, थे रावळै मे घाटो मागण नै वयू नी आधो ? सत की पडुत्तर नी दियो । ठाकर नै औरू घणी रीस आई । बोल्या - सता थानै लादड़ गाम मे रँवणो है तो घाटो मागण वास्तै रावळै मे आवणो पडैला । कान खोल नै मुणलो - लादड़ मे रहसी तो जै सीताराम कहसी । सत दूजँ दिन सू सै सू पेनी खाली चरी लेय नै रावळै जावतो अर जै सीताराम कैयनै वूओ घावतो ।

मुसीबत

दो साथी हॉल में बैठकर मजे से चिक्कर देख रहे हैं। एक साथी ने कोई बात याद आई और वो उदास बहैग्यो। थोड़ी ताळ पछै वो उठ ने जावण लाग्यो तो दूजोडै साथी पूछ्यो—क्यूँ कोई बात है।

—गजब बहैग्यो यार ! पलडो साथी बोल्यो—म्हूँ म्हारो बटुवो तकिये नीचे भूल ने आयग्यो।

—तो कोई बहैग्यो ? तू कैं है नी कैं थारो नीकर तो पक्को ईमानदार है।

—आ ईज तो मुसीबत है यार ! वो बटुवो लेय ने म्हारी लुगाई ने सूँप देला।

—तो ठीक है नी, इण में मुसीबत री कोई बात है ?

—तने ठा कोनी यार, घायल री गत घायल जाणै। और साथी हॉल सूँ बारै जावतो निगं आयो।

काई - काई छोडोला ?

ब्याव करण नै त्यार बिहयोडो जोडो एकात मे ऊभो वाता
करण लाग्यो—

—थे म्हारै वास्तै काई -काई त्याग कर सको ?

—तू म्हासु काई -काई त्याग करावणी चावै ?

—जे म्हु थारै सागै ब्याव करू तो थे दाह पीवणो छोड
दोला ?

—छोड हू ला ।

—बीडो सिगरेट पीवणी छोड दोला ?

—छोड हू ला ।

—जुओ रमणो छोड दोला ?

—छोड हू ला ।

—दोस्ता सागै रखडतो फिरणो छोड दाना ?

—छोड हू ला ।

—ओर काई -काई छोडोना ?

—थारै सागै ब्याव करण रो इरादो पण छोड दूला ।

खीर री चिंता

पाच-छ बरस री ऊमा पोतारै पापा सानै बैठी रोटी जोमै ही । कनै ईज एक मेहमान पण भाणै माये वैठो हो । परूसगारी पूरी विहया पछै ऊमा बोली—उण कटोर मे काई है पापा ?

—उण मे खीर है वेटी । पापा लाड सू कह्यो—तू खीर खावैला ?

—ना पापा, मूँ तो म्हारै यू ईज पूछ । ऊमा हसती थकी बोली ।

—ना भई की तो बात है जद ईज तो तू पूछै है, साची वान बताय दे । पापा खुसामद करता कह्यो ।

ऊमा आख्या नचावती बोली—ये दिनु गै मम्मी नै कव हा नी कै खीर घणो सारी बणाईजे, एक खाऊरीर आवण वाळो है । थोडी बणाई तो वो सगळी एतलो ईज खा जावेना ।

हारट फेल

एकर एक कजूस सेठ रेलगाडी मे जात्रा करै हो के उणरो बटुवो गुमगयो । वो डाफाचूक बिहयोडो पोतारै साथी नै केवण लाग्यो —यार म्हारो तो बटुवो गुमगयो ।

साथी बाल्यो—मगळी ठोड घाछी तरिया देख तो लियो के पू ई फालतू रोळो करै है ?

कजूस केवण लाग्यो—मगळी ठोड देख लियो यार—सूट-केस मे कोनी, थंली मे कोनी, म्हारै कमीज री ऊपरली जेब मे कोनी, घर नीचली दोन्यू जेबा मे ई कोनी । अबै फगत एक बडी री जेब सभाळणी बाकी रही है ।

—ता सभाळै बधू नी यार ! साथी बोल्यो ।

—सभाळू तो खरी, पण उण मे नी मिळचो तो म्हारो हारट फेल व्हे जावैला ।

सभा मे नीद

एक आम सभा मे कोई नेताजी भासण देवण न ऊभा
व्ह्या । नेताजी रै भासण मे कोई तत कोनी हो सो लोग सुणता
सुणता बोर व्हैया । एक स्रोता नै तो नीद आयगी । वो कुरगी
रै हत्यै माथे माथो टेक नै घोर खाचण लाग्यो । नेताजी नै आ
बात घटपटो लागी । वै भासण देवें अर सुणण वाळा ऊघ लेवें -
आ किया व्है सकै । उणा भासण देवणो वद करनै बीच मे
कह्यो—देखो जी ! थारै कनै बैठ्या एक भाई साब नीद लेव है,
वान घोडा जगाय दीजो ।

स्रोता बोल्यो—वानै सूवाणिया ई आप ईज हो, इण वास्त
जगावण शे काम पण आपरो ईज है, म्हारो कोनी ।

लेता जाईजो

एक खाती बडो भगत आदमी हो । साधु सना री सेवा अर सत्सग करण रो उणनै अणू तो सौक हो । गाम मे कोई साधु सत आवतो तो वो उणनै बुलाय नै भोजन जरूर करवातो । खातण उणरी इण आदत सू काठी घाप्योडी ही । पण खाती आगै उणरी चालती कोनी ।

एक दिन खाती कठै ई बारै गयोडो हो कै दो-च्यारेक मोड उणरै घरा आय पूगा । खातण वानै नमस्कार करनै रोवती थनी कैवण लागी—बापसी, आप तो भला पधारधा । पण म्हारै घरधणी रो तो माथो खराब व्हेग्यो है । कोई पण मेहमान कै साधु-सत घरा आवै उण नै मूसळ लेय नै मारण दोडै । पेलो वारो किसो उम्दा सुभाव हो, अर अवे किसोक व्हेग्यो है । पण काई करा, सै करमा री बाजी है ।

साधुडा आ सुणी तो उठ सू ततीसा मनाया । इतरक मे खाती घरा आयग्यो अर पूछण लाग्यो—कोई साधु-सत आपण घरा आया हा काई ? खातण बोली—आया तो हा पण आय नै कैवण लाग्या कै म्हानै एक मूसळ री जरूरत है सो ओ त्यार कियोडो मूसळ म्हानै देयदै । म्है कह्यो—ओ मूसळ तो एक सेठ रो कैय नै त्यार करायोडो है, आपरै कोई दूजो त्यार कराय दाला ।

माथे वे रीसा बळ नै वूआ गया ।

आ बात मुणता ई ख ती उणोज वखत मूसळ लेय नै साधुवा लारै दोडघो । वो अळगै सू ईज मूसळ ऊचो करनै हाका करण लाग्यो—बापसी, मूसळ लेवता पधारो ! मूसळ लेवता पधारो !

मोडा देख्यो मार नाख्या, वै तो उठै सू जीव लेय नै नाठा सो पाछळ ई कोनो फेरी ।

कवि सम्मेलन

रात री वखत एक ठोड कवि सम्मेलन रो आयोजन हो । खामी ताळ पछै एक पताळ फोड कवि कविता पाठ करण नै उठया । वै ऊचो मू ढो करनै कविता पाठ करण लाग्या तो करता ईज गया । घाडी ताळ गाढ राख्या पछै स्रोता बोर होवण लाग्या । इण वास्त एक एक करन धीरे धीरे सगळा ई खिसकग्या । फकत एक स्रोता जम न बठा रह्यो । कविराजा कविता पाठ पूरो करनै उण स्रोता नै सावासी देवता कह्यो—घणा रग है आपनै, आप कविता रा माचा पारखी हो । स्रोता नीचो माथो करनै वोल्थो—मू तो इण वास्तै वंठो हू वै जिण दरी माथे आप ऊभा हो, वा म्हारी है ।

पेनल्टी रो डड

लोकल ट्रेन में भीड अणूती ही, इण वास्तं कॉलेज रा लडका अर लडकिया ऊभा-ऊभा जावै हा । लडका री टोळी एक कानी ऊभी ही अर लडकिया री दूजै कानी । लडका री टोळी मे सू एक गुडै टाईप लडकै नै कुचमाद सूभी सो उण अपूठी ऊभी एक लडकी री चोटी खाचली । दूजोडा सगळा लडका उणरै मूड कानी देखण लाग्या तो वो बोल्यो—देखो काई हो रे, खतरै री वखत गाडी मे जजीर खेचण रो हरेक मुसाफर नै अधिकार है ।

इतरैक मे उण लडकी पग मे सू चप्पल उतारी अर उणरै मूडै मार्यै दो तीनेक फटीडा जमावती बोली—पण गाडी मे बिना कारण जजीर खाचवा वाळै नै पेनल्टी रो डड ई भुगतणो पडै है ।

दो वेरा किया दीसै

एक माखियै गामा रा करसा एक साल मे ईज मस्त रेवै । पण कदैई काळ करवगे व्हे जावै जद अठी-उठी आगा-नेडा जाय नै वेरा माथं करसण करै । इण भात डोर डागरा नै बरस वारै काळ लेवै अर थोडा-घणा दाणा ई पैदा कर लेवै । पण मोकली वार ऐ वेरा वानै मूघा पडै । कारण कै वेग माथं खरचो अर लाग-वाग इतरो अणू तो हुवै कै करसो उहतो करजदार बण जावै ।

एकर एक करसै दुकाळ पड जावण रै कारण सगा गिता यता रै गाम मे जाय न वेरो कियो । साल पाका खरच खातो लाग-वाग हासल पूमल अर लेण-देण रो हिमाब ब्हियो तो माथं करजदारी ब्हेगी । गरीब करसो दुकाळ रो मार सू पेनीज अघ-मूवो ब्हियोडो हो अर अबै इण बरजदारी सू अगा ई ढोळै बैठग्यो । माथं माथं फाटोडो चीथरो, डील सफा उघाडो, काशिया लाग्योडो धोतडी अर पगा मे फाटोडा लीगतरा । देखता ई दया भावें जिसो सहा ब्हेग्या ।

सरम बाळो आदमी हो, दूजो कोई रस्तो नी देख्यो तो रात रा उठे सू छाने-छाने नाठग्यो । मारग मे रात पडगी । साम्ही

एक जैन मंदिर निजर आयो तो मायने छिप नै बंठग्यो । अघारे मे अठी-उठी हाथ फेरघो तो एक टणकी मूरत निर्ग आई । करसे जाण्यो कोई मादमी वैठो है, उण चोफैर हाथ फेर नै निसासा नाखता कहघो—भाया, थै दो वेरा किया दीसै । म्है तो एक वेरो कियो हो, इण कारण थोडा घणा चीथरा तो म्हारै डील माथै है, अर तू तो सफा यू ईज बैठो है ।

अक्सौर इलाज

दिन भर रो, कायो बिहयोडो डॉक्टर पोतारै घर मे प्राराम सू सूतो हो के आधीक रात रा टेलीफोन री घटी बाजी टणण टणण करती । डॉक्टर रीसा बळतो उठघो अर रिसीवर कान रै लगायो । कोई मरीज बोलतो हो— डॉक्टर साब ! म्हने नोद बिल्कुल नी आय री है ।

डॉक्टर ठीमरणे सू कहघो—आप रिसीवर कान रै अडायोडो राखजो, म्हू आप नै हालरियो (लोरी) सुणाय दू । डॉक्टर री लुगाई बोली—किणने लोरी सुणावो हो ? डॉक्टर रीसा बळतै कहघो—थारै बाप नै ।

आउट ऑफ स्टाक

प्राईमरी स्कूल में पढ़ण वाली एक टावर पोतारी मा कने बैठघी हो । उणने विस्कुट खावण री मन में आई अर वो मा कने मागण लाग्यो ।

मा बोली -- बेटा विस्कुट तो आज आउट ऑफ स्टॉक है ।
टावर बात ने समझ्यो कीनी । वो पूछण लाग्यो -- मा आउट ऑफ स्टाक किणने केवे ?

मा उणन समझावता थका कह्यो -- बेटा कोई चीज घर में नहीं रहे जद वा आउट ऑफ स्टाक बाजे । ज्यू क आज विस्कुट घर में नी है ता वे आउट ऑफ स्टाक बाजे ।

टावर बात ने समझ्यो । थोड़ी ताळ में वारो एक पाडोमी आयो । टावर ने पूछ्यो -- थारा पापा कठे है रे ?

-- वे तो आउट ऑफ स्टाक है ! टावर बडे ठाट सू बोल्यो ।

गप्पी चित्रकार

दो चित्रकार अश्वल दरजे रा गप्पी हा । एक दिन व दो-यू जणा भेट्टा व्हिया तो गप्पा ठेलण लागा । एक जणो बोल्यो — यार काले तो एक मुमीवन ऊभी व्हेगी । म्है एक वगीचे रो चित्राम वणाय नै भीत माथे टेरियो तो मधमाखिया उणन माचैलो वगीचो समझ लियो अर म्हारो कमरो मधमाखिया सू भरीज्यो ।

दूजोडो बोल्यो—आ तो मामूली बात है यार ! म्हारी मुमीवत सुणे तो शारा कान खुल जावे । म्है एक चित्राम वणायो— वरफ सू ढकयोडे परवता रो । उणने एक गिराक मोल लेग्यो अर कमरे मे टेर दियो । उण कमरे मे ईज एक टावर पालणे मे सूतो हो, घटे भर म उणरी मा आय नै सभाळें तो टावर ठडो टीप ।

सातरी भूल

एकर एक इस्पेक्टर साब कोई स्कूल रो मुघायनी करण न एक बलास मे पूगा तो एक खटरो सीक छोकरो ऊभो फालतू बकवास करे हो भर दूजा सगळी ई छोकरा हसै हा । इस्पेक्टर उण बकवासी छोकरे नै कान पकड नै साथे लेग्या भर दूजोडी बलास मे एक कानी ऊभो कर दिया । कहयो—अठे चुपचाप ऊभो रहीजे । हिलग्यो तो जूत उडैला । छोकरो भाठे री मूरत व्हे ज्यु ऊभो भैग्यो भर इस्पेक्टर पोतार्ने काम मे लागग्यो । थोडी कजेज में एक नैनो छोकरो उठै ग्याया भर कैवण लागयो—म्हारै माटसाब नै भेजो सा, सगळी बलास हाका करै है ।

—किसा माटसाब ?—इस्पेक्टर पूछयो ।

—वै चुपचाप खूणें मे ऊभा । छोकरे कहयो ।

नक्सो

प्राईमरी स्कूल मे मास्टरजी टाबरा नै भागत रो नक्सो बतावै हा । उणा समभावता थका कह्यो—ओ आपणो रास्ट्र है, इणरें मायनै मोकळा ई राज्य है । व न्यारें-न्यारें रगा सू बतायाडा है, देखो—राजस्थान, पजाब, गुजरात, महारास्ट्र अर मध्य प्रदेश । यू आपणें देस गी राजधानी दिल्ली है पण इण राज्या रो न्यारी-न्यारी राजधानिया हैं । बात समझ मे आई कै नी ?

एक टाबर ऊभो होणनै बोल्यो — दूजी तो मगळी बाता सम मे धायगी सा, फगत एक बात समझ मे ती आई ।

मास्टरजी पूछ्यो — वा काई ?

—वा आ बात, कं एक रास्ट्र रें मायनै महारास्ट्र किया व्है सकै ? आ उल्टी बात किया ? आ समझ मे कोनी आई ।

फेरा पाछा खायला

सियाळें री घोर अघारी रात ही । सेठ-सेठानी पोतागी हवेली मे सूता हा कें मायन एक चोर आयो । आवती ऊष होवण सू मेठानी तो घोर खाचें ही पण सेठ की खुडको सुण न जाग्या । उणा सूता सूना ईज आरुपा आधी मीच्या, आधी उघा ड्या देरयो तो प्रोळ मे एक आदमी ऊभो । वो होळें होळें चाल नें आगणें मे आया कें सेठ जाणू सू खवारो कियो । चोर डाफाचूक व्हेग्या । कन ईज एक मोटा घाभो हो सो उतावळ मे उणरें चापळ न ऊभो व्हेग्यो ।

सेठ होळें होळ उठ्या, पाणो पीयो अर सेठानी नें जगा वना व्हघो—गीगें री घाजी । ए गीगें री घाजी । उठ आज तो म्हनै व्याव करण री मन मे आई है सो वारें सागें पाछा फेरा खावू ला । सेठानी बोली—मायो खराव व्हेग्यो है कें काई बाग है ? रात आधी बीती, पातानें ऊष नी आवें तो दूजा नें तो सूवण दो । पण सेठ मान्या कोनी । छेवट सेठानी नें हार साय नें उठणो पडघो । सेठ पोतारें सार्फें री छेडावदी बणाई अर सेठानी नें व्हघो—आज आया आम्हा साम्हा फेरा खावाला,

आगे लारै चाल नै तो फेरा एकर खाय लिया । इण वारतै तू इण
पामे रे भठी होय नै आव भर म्हु उठी होय नै आवू ला ।

इण भात सेठजी फेरा खाय, चोर नै-जरू बाध नै पछै
पाडोसिया नै हाकोऽकियो । चोर बापडो बाघोडो, नीचो मायो
किया ऊभो हो । सेठजी बोल्या—फेरू आईजे बेटा ।

गधै सागै ब्याव

ब्याव बिह्या रे दो-च्यार बरस पछै घणी-लुगाई आप-
सरी मे कूटीजण लाग्या । घणी बोल्या—अबै आज तू मनै बत-
वण नै बंठी है कै थारै सागै कई आछै-सू आछा भोटघार ब्याव
करण नै त्यार हा । जे आ बात ही तो पछै जिण पेलडै गधै धारै
साम्ही ओ प्रस्ताव राख्यो, उणर सागै ईज थै ब्याव ब्यू नी कर
लियो ?

लुगाई बोली—उणरै सागै ईज तो म्हुँ ब्याव कियो है अर
आ ईज तो मुसीबत है ।

खातण वाली दीवी

एक गामडें मे खाती रो एरु घर ईज हो । गामडो मोके माथ घायोडो हो इण वास्तें उठै होय नै बटाऊ घणा बैवता । खाती रे ई पात्रणो-परी घणो लागतो । नित रोज एक नै एक मेहमान तयार रैवतो । इण वास्तें खाती आगता मागना करतो करतो अर खातण पीसती-पावती थाकगी ही ।

एक दिन रोगी रो बखत विहया खानी पोतारी खानगोड मे बँठयो काम काज करै हो के एक मेहमान आय पूगो । उणरै थोडीक जेज पैसी उण एक मेहमान नै रवानै कियो ईज हो ।

मेहमान आवना ई बोल्यो—राम राम सा !

—राम राम सा, राम राम ! पधारो, बिराजो ! खाती कह्या अर पछ पोतारै काम मे लागग्यो । थोडी क ताळ मे उण माथा ऊचो करनै खातण नै हाको करना कह्यो—मदया ग दीवो कर दीजे ए ! सुण्यो कै नी ? मेहमान नै अचू भो विहयो के मदया रा दीवो करण रो बात ओ अवार सू ईज क्रिया कवै हे ? उण खाती नै इण बाबत पूछ्यो तो खाती बोल्यो—काई बताऊ सा करम पूटोडा व्है जद इसो मिनख मिल्लै । आ इतरी आळमी हे वं म्हु इण

ने अत्रे सू ईज दो तीन वार दीवो करण री बात चेतावू ला जद
कठई जायने आ सझ्या रा दीवो नीठ करेला ।

मेहमान ने आकरी भूख लाग्योडी ही । उण देख्यो के अठे
तो भूखा मग्ण रो सरजाम है । जिकी लुगाई अत्रे चेताया सू सझ्या
रा दीवो करे वा स्यात म्हारे वास्त रोटिया तो काले दिनू गे बणा-
वैला । वो रामा-सामा करने उठे सू रवाने व्हैग्यो ।

बोलती बंद

रमेश नाम रो एक सळट छोकरो कॉलेज रो विद्यार्थी
हो । उणर माजन रा दो च्यार ओस्त उणरा यार दोस्त पण हा ।
आ चडाळ चौकडी बालेज री छारिया ते परेशान करती ।

एक दिन आ चौकडी आवती ही क सडक माथे कॉलेज रो
छोरिया साम्ही मिळगी । रमेश एक छोरी कानी इसारा करतो
वोल्थो—चाद तो रात रा चमके, आज दिन रा क्रिया निक
ळ्या ?

छोरी पडुत्तर दियो—घुघु (उल्लू) तो रात रा वाने आज
दिन रा क्रिया बालण लाग्यो ?

आखी सीख

किसनू रे पिताजी पोतारें दोस्त भागै किसनू री सिका
यत करता कँबै हा—म्हारें तो छोरो सफा रोळ ब्हाँयो है माटो,
दिन भर गळी मे रोवतो फिरँ भर दळियाग छोरा सार्ग गिली डढा
खेलै । इणने पढवा रो कँवा तो बुखार चढ भर जे माडाणी
किताब दय नँ बिठाय दा तो बँठो रँवला परण भाखर एक नी
पढे ।

जिण वखत ऐ वार्ता चालै ही, किसनू कान मे भाँगळिया
घाल नँ ऊभो हो । उणरें पिता रीसा बळ नँ पूढघो—यू न्यू
ऊभो है रे छोरा ?

—म्हारें माट भाब कहघोडा है कँ कोई री बुराई नी
सुणणी । किसनू बोल्यो ।

खिसक गयो खुमाण

एकर एक बारठजो कोई दूजें गाम गया । उठे वा नै एक राजपूत मिलघो । उण बारठजो न घरा चालर रोटी जीमण री मनवार करता कहघो—आप अठे ईज बिराजो, म्हु अबार थोडीक जेज मे काम निवेड नै पाछो आऊ । आपा सागै सागै घरा चालाला । बारठजो उठे ईज बँठग्या अर उणरी वाट जोबण लाग्या । पोहरा रा पोहर बीतग्या पण वो तो माटो पाछो बाव डियो ईज कोनी । बारठजो रै पेट मे कूकरिया बोलण लाग्या । वं आछी तरिया तपग्या ।

मारग बँवतें कोई ओळखीतें आदमी बारठजो नै उठे बँठा देख्या तो पूछघो—बाजीसा, आज अठे किया बिराज्या हो ?

बारठजो बोल्या —

बुग छानै बँठाय कर
जघुक चुमकी जाण
मार घसक मनवार री
खिसक गयो खुमाण

इण कारण अठे बैठो हू भाया ।

आगलो आदमी बारठजो री बात नै समझ्यो कोनी ।

बारठजी उण नें समझावती थका कहघो—मियाळिघे रें घुग पढ जावें जद वो मू डें मे छाणां पकडर कोई नाई मे उतर नें इण वास्तें चुमाकी लगावें व जिण सू घुगा सू लारो छूट जावें । घुग रूगळा ई भेळा होय नें छाणें माथें बँठ जावें । छाणो पाणो माथें तिरतो रेंव अर सियाळिघो चुमाकी मार नें वारें निकळता ई तेतीसा मनावें । घुग छाणें माथें बँठघा उणरी वाट जोपवो करे । वा मागण गत आज म्हारी मित्योडी है, भाया ।

गायन

एकर एक आदमी पोतारें सायी र उठे मिळण नें गयो । साथी आद्यो गवैयो ही । जिण बखन वो उणरें घरा पूगो, साथी पलग माथें सूतो हो अर उणरो एक नैनी टावर कने बँठघो रमं हो । थोडी ताळ बतळ ंहिया पछें सायी सूतो सूतो ईअ गायन सुणावण लाग्यो । एक दो गायन सुणाय नें वो ऊधो सोपय्यो अर फेरु गायन सुणावण लाग्यो । सुणण वाळो बोल्यो—तू यू काई कर है ? कदई सूवो सूवें अर कदई ऊधो सूव, यू पसवाडा काई केरे है ?

टावर बोल्यो—अकल ऐ पसवाडा कोनी केरें, आ तो चूडी पलटीजें है ।

